

USVA

ZINE 1/2016

<i>Pääkirjoitus</i>	3
<i>Inkeri Kontro: Valkeita kuulaita</i>	4
<i>Elina Hellsten: Taputtajat</i>	7
<i>Maija Haavisto: Lankamaailma</i>	12
<i>Briitta Hepo-oja: Varvasneitsyt</i>	14
<i>Pii Nahkuri: Pyydyistä ja vapauta</i>	19
<i>Christine Thorel: Ehkä meidät pelastettiin</i>	21
<i>Saara Henriksson: Taivaallista musiikkia</i>	30

Yhteystiedot / Vastaava toimittaja:

Anne Leinonen / usvazine@gmail.com, Kiisterintie 146,
50670 Otava

Kansikuva: Milosluz | Dreamstime.com

Graafinen ulkoasu: Eija Lappalainen

Taitto: Anne Leinonen

Kuvitus ja grafiikat: © Avesun | Dreamstime.

com, Carlos Caetano | Dreamstime.com, Charon |
Dreamstime.com, © Elena Ray | Dreamstime.com,
Wisconsinart / Dreamstime.com

Kirjoittajat: Maija Haavisto, Elina Hellstén, Saara
Henriksson, Briitta Hepo-oja, Inkeri Kontro, Pii
Nahkuri, Christine Thorel

Hallintoneuvosto: Petri Salin, Petri Laine, Helena
Numminen, Raija Komppa-Rannaste, Datapeltojen
pehtoori, Anne Huotarinen, Eija Laitinen, Markku
Lappalainen, Ulla Huopaniemi-Sirén, Liisa Rantalaiho.
Sari Peltoniemi, Irma Hirsjärvi

Tekstien ja kuvien copyright on tekijöillä.

Lehti ilmestyy osoitteessa

<http://www.usvazine.net>

Usva 1/2016 julkaisupäivä: 15.8.2016

Usvan numero1/2016 esittelee lyhyttä
novellistiikkaa, joka saa voimansa arjesta ja
todellisuuden nyrjäyttämisestä. **Inkeri Kontron**
Valkeita kuulaita käsittelee luopumista ja
vapautumista vanhan miehen näkökulmasta.

Elina Hellstenin *Taputtajien* maailmassa
mennyt aika ja nykyisyys syleilevät toisiaan.
Jokaisesta teosta on maksettava hinta, ja ajan
nopeuttamisella on sivuvaikutuksensa.

Maija Haaviston tieteisrunossa *Lankamaailma*
kaivataan jotain, jota ei voi saavuttaa.

Mitä tapahtuisi, jos jokaisella onnen hetkellä
ja halutulla asialla olisi hintansa, fyysinen hinta?

Briitta Hepo-ojan *Varvasneitsyt* punoo kiehtovan
tarinan kummallisen lainalaisuuden ympärille.

Pii Nahkuri maalaillee kalevalaisia sävyjä
novellissaan, jossa pyydystetään puolisoa. *Pyydyistä ja*
vapauta kuvaa kaipausta ja etsimistä.

Christine Thorel kirjoittaa yksisarvisista ja
pedoista, mutta myös arjen heikoista ja pelastajista
novellissaan *Ehkä meidät pelastettiin*.

Numeron päättävä **Saara Henrikssonin**
Taivaallista musiikkia on kunnianosoitus musiikille ja
sen yliluonnolliselle aspektille.

PÄÄKIRJOITUS

Suomessa julkaistaan paljon hyvää spekulatiivista fiktiota, mutta suurin osa siitä jää marginaaliin. Enimmäkseen siksi, että kustantajat ovat pienkustantajia, eivätkä pysty panostamaan markkinointiin samalla tavoin kuin isot toverinsa. Kirjat eivät välttämättä ole ketjukirjakauppojen hyllyissä esillä, vaan ne pitää osata tunnistaa ja tilata. Nyt kesän aikana on haltuuni etsiytynyt monta tällaista hyvää kirjaa, ja olen nauttinut jokaisen teoksen tarjoamasta matkasta.

Tuomas Salorannan Musta tähti ja muita tarinoita tulevaisuudesta (Kuoriaiskirjat 2016) on tiukka kokoelma scifitarinoita, joista ei mielikuvituksen lentoa puutu. Saloranta on armoitettu tarinankertoja ja osaa punoa kasaan kiehtovia juonikuvioita. tarinat ovat myös yhteiskunnallisia, mutta samalla perin viihdyttäviä. Kerronnan kirjo vaihtelee synkeästä cyberpunkista vauhdikkaaseen huumoriin.

J.S. Meresmaan Naakkamestari voitti Robustoksen valta-aiheisen pienoisromaanikilpailun. Tarina on lyhytromaanimuotonsa vuoksi tiukasti rajattu kehityskertomus, joka sijoittuu vaihtoehtoiseen 1800-luvun lopun Tampereelle. Päähenkilö Enni on raajarikko, niin kuin lintu, jonka hän ottaa suojiinsa. Juoni punoutuu auki kohti toiseuden ja erilaisuuden hyväksymisen tematiikkaa. Vahvaa symboliikkaa, joka toimii.

Vaskikirjojen kustantama Katri Alatalon Älä riko pintaa on koskettava ja Ursula le Guinmainen

taidonnäyte. Syvällisiä, omintakeiseen maailmaan sijoittuvia tarinoita, jossa ei anneta henkilöhahmoille armoa. Vertasin tekstejä myös lukiessani Margo Lanaganin novelliin ”Kun siskoni laulettiin pikeen”, niin hienosti tarinoissa punottiin pinnanalaista tarinaa.

Shimo Suntilan Tähtiviima (Osuuskumma 2016) on henkilökohtaisesti tärkeä, koska olen osallinen sen ilmestymiseen. Silti voin käsi sydämellä todeta, että tarinoissa on tenhoa. Suntilankin tavaramerkkinä on tarina, mutta ennen kaikkea älyllisen ilottelun kautta. Suntilan pitää duunarimiehen puolia myös avaruudessa.

Kaikki nämä neljä näyttävät, että kotimainen osaaminen on hyvällä mallilla. Näiden tekijöiden kuuluisi jo olla maailmalla ulkomaisen yleisön luettavissa: millään muotoa heidän tekstinsä eivät kalpenisi angloamerikkalaisten toveriensa rinnalla.

Lukijat: jos haluatte tukea kotimaisen tieteis- ja fantasiakirjallisuuden kehitystä ja hyvinvointia, suosikaa näitä marginaalista kirjallisuutta julkaisevia kustantajia. Ostakaa kirjoja suoraan kustantajien kirjakaupoista tai tilatkaa teoksia lähimpään kirjakauppaan. Niitä on myös saatavana sähkökirjoina. Suomispefi voi ruohonjuuritasolla hyvin, jos sen annetaan kasvaa hyvässä kasvualustassa - ja niin joukosta nousee voimakkaita, komeita puita meidän kaikkien ihailtavaksi.

Anne Leinonen

VALKEITA KUULAITA INKERI KONTRO

Hämärä oli tahtumassa. Tuulenvire painoi tuleentuneita ojanreunusheiniä kumaraan, ja miehen kengät olivat kasteesta kosteat. Ojan toiselta puolelta alkoi pelto. Erkki katsoi sen yli horisonttiin, josta aurinko oli juuri kiipeämässä näkyviin. Hän ei omistanut tätä viljelysalaa, mutta ruista ja kauraa oli kasvatettu siinä niin kauan kuin Erkki oli talonsa omistanut, ja hän oli näkymään hyvin kiintynyt.

Erkki nojasi haulikkoonsa raskaasti ja piti piipusta tiukasti kiinni. Hän tunsu kohtelevansa vanhaa ystävänsä huonosti, mutta hän oli ollut ulkona ampumassa räkätettä, eikä ollut osunut yhteenkään. Ehkä haulikko oli käymässä vanhaksi.

Ehkä hän oli käymässä vanhaksi.

Erkki mutusteli omenaa. Sen kuori oli keltainen ja punainen, kuori ohut ja sisus makea ja jauhoinen. Omena oli suuri ja maistui erinomaiselta, aivan liian hyvältä. Sen pinta oli naarmuton, ei äkkipehmyttä yllättämässä peukaloa tai hampaita, ei rusehtunutta hedelmälihaa piilossa kuoren alla. Pieni valkoinen tarra kertoi hedelmän alkuperästä.

Oli syyskuun viidestoista päivä, eikä omena ollut kotimainen. Erkillä ei ollut ollut omia omenoita vuosiin – vanhat omenapuut olivat ehtyneet yksi toisensa jälkeen, ja hän oli kaatanut viimeisen kaksi vuotta sitten – mutta tähän asti hän oli aina onnistunut löytämään kotimaisia omenoita kaupasta. Ainakin syksyisin; ainakin jos Ahvenanmaa laskettiin kotimaaksi.

Erkki tunsu iän painavan enemmän kuin koskaan ennen. Ei se ollut vain näästä kiinni, vaikka häntä häiritsikin, että räkättirastaisiin osuminen oli jo vaikeaa. Oli kaihissa hyvätkin puolensa: jos hän siristi silmiään, hän pystyi teeskentelemään, että pelto oli sellainen kuin aina ennenkin.

Naapuri oli luopunut rukiista vuosi sitten, Erkin hiljaisesta paheksunnasta huolimatta. Joulukuusentaimet eivät kuitenkaan vielä olleet kasvaneet niin pitkiksi, että ne olisivat sattuneet silmään ihmistä, jolla oli samentuneet mykiöt ja itsepäinen tulkinta näkemästään. Ei ollut maiseman vika, että syksy tuntui näin lopulliselta.

Erkki nojasi haulikkoon ja pureskeli hitaasti; pisara liian makeaa mehua valui harmaantuneeseen partaan. Syypää ei ollut hänen takanaan oleva talokaan, vaikka sekin natisi entistä enemmän kylmässä ja värähteli

tuulenpuuskissa. Kyse oli omenasta, Erkki päätteli. Siitä puuttui se häivähdys, joka syntyy juhannusauringossa kypsymisestä, ja kirpeys, jonka sadat liian lyhyet kasvukaudet olivat jalostaneet esiin. Hän kaipasi omaa omenapuuta.

Se oli tietenkin mahdotonta. Erkki suoristi ärtyneesti selkäänsä ja lonkkaa vihlaasi saman tien. Hänelle ei ollut siunaantunut lapsia; viimeiset neljä vuotta hän oli elänyt yksin. Kotihoidon työntekijä oli jo monesti yrittänyt suostutella häntä muuttamaan kirkonkylän palveluasuntoon. Ei tässä vaiheessa enää omenapuita istuteltu.

Erkki katseli peltoa ja mutusteli omenaa. Nokkava räkätti nauroi näkymättömissä. Erkki söi karan paljaaksi ja syljeskeli siemenet mielteliäänä, paitsi viimeistä, jonka hän nielaisi. Hän pohti, saisiko palvelutalossa heitellä siemenkotia pihamaalle.

Heittokäden lapa rusahti ilkeästi, mutta kara kaartoi komeasti kuusipellolle. Erkki siristi silmiään. Pitkälle lensi. Vaikka auringonsäteet lämmittivät hänen naamaansa, rintakehäänsä ja käsivarsiaan, lonkka, lapa ja juuliva selkäranka jäivät kylmiksi.

Erkki riisui kenkäänsä, kaivoi varpaansa hiljalleen lämpenevään savimaahan ja odotti. Hän tunsu siemenen halkeavan mahassaan. Erkki tarttui haulikon piippuun tiukemmin ja katsoi aurinkoon, jonka alareuna oli kiivennyt näkyviin horisontin alta. Kaikki sanoivat aina, ettei aurinkoon saisi katsoa, mutta hän oletti, ettei sillä ollut väliä tällaisessa tilanteessa. Hän tunsu taimen kasvavan sisällään, juurien tunkevan alas maata kohti, hentojen oksien pyrkivän ylös. Se tuntui lohdulliselta.

Hän painoi kantapäänsä maahan ja odotti.

Juuret kutittelivat jalkoja sisäpuolelta ja pistivät kantapäiden läpi. Se teki kipeää hetken ajan. Erkki nielaisi kerran, toisenkin, ja sitten hänen oli pakko avata suunsa ja päästää lehdet ulos. Ne ryöppöysivät hänestä ylöspäin.

Erkki nosti kätensä kouristuksessa. Hän ei edes huomannut päästäneensä haulikon piipusta irti. Se kaatui hitaasti ja jäi nojalleen hänen runkokaan vasten. Lehtiä puhkesi hänen ylöskäännetyistä kämmenistään, ja viimeinen, mitä Erkki näki, oli auringon polttava valkeus, joka lämmitti hänen lehvästään.

Kotihoitaja löysi Erkin kengät omenapuun alta ja haulikon sen vierestä. Hän katseli ympärilleen, mutta ketään ei näkynyt. Kun hän totesi olevansa yksin, hän kurottautui poimimaan kolme isoa, pyöreää valkeaa kuulasta puun alemmilta oksilta. Ne olivat mehukkaita ja tutun makeankirpeitä, ja vaikka hän oli mielestään poiminut parhaat, jokaisessa näytti olevan madonreikä tai lommo.

Hoitaja käveli hitaasti autolleen ja lähti ajamaan seuraavaan osoitteeseen. Autosta hän soitti palvelukeskukseen ilmoittaakseen kadonneesta. Ei ollut hänen hommansa holhota aikuista ihmistä. Hän oli hieman huolissaan, mutta helpottunut siitä, että tämän päivän aikataulu näytti äkkiä paljon joustavammalta. Seuraavassa paikassa voisi olla aikaa kahvitella.

Inkeri Kontro (inkerikontro.wordpress.com) on helsinkiläinen fyysikko ja novellisti, joka kirjoittaa fiktiota kolmella kotimaisella kielellä. Hänen novellejaan on julkaistu Usvan lisäksi Tähtivaeltajassa, Kosmoskynässä, Strange Horizonsissa ja antologioissa. Inkeri ei pienenä oppinut kärrynpyörää, joten isona hän päätyi akrobatiatunneille.

© *Inkeri Kontro 2016*

TAPUTTAJAT

ELINA HELLSTEN

© Avesun | Dreamstime.com

Kaksi poikaa ja kaksi tyttöä seisoo koulun pihalla keskellä lasten muodostamaa rinkiä. Kädet käyvät nopeasti, hikipisarat helmeilevät kaikkien otsalla. Oikeat kämmenet yhteen. Vasemmat kämmenet yhteen. Molemmat kämmenet yhteen. Lapsilauma huutaa ja pauhaa ympärillä kuin ukkosmyrsky.

”Marko ja Petri! Näyttäkää niille! Nyt on mestaruus pelissä!”

”Anne ja Sanna! Anne ja Sanna!”

”Pet-ri! Mar-ko! Pet-ri! Mar-ko!”

”An-ne! San-na! An-ne! San-na!”

”Vauhtia, tyypit! Ette kai te likoille häviä?”

Taputusleikki kiihtyy kiihtymistään. Kämmenet hikoavat, niitä polttee ja kirvelee. Oikea käsi. Vasen käsi. Molemmat kädet. Otsa menee kurttuun, silmät viiruksi. Oikea käsi. Vasen käsi. Molemmat kädet. Tätä kilpailua ei hävitä.

Tytöt sekoavat rytmissä, epätoivoiset kannustushuudot ja buuaukset kaikuvat koulun seinistä. Pojat jatkavat. Nyt näytetään kaikille, mistä oikeat taputtajat on tehty. Käsien vauhti kiihtyy, niitä ei enää erota kunnolla. Vielä nopeammin. Vielä.

Yhtäkkiä liike pysähtyy, kämmenet unohtuvat kiinni toisiinsa. Pojat katsovat ympärilleen, suut unohtuvat auki. Lapsilauma velloo hitaasti ylös alas, hiukset leijuvat kuin hidastetussa elokuvassa. Äänet kuuluvat käsittämättöminä ja vääristyneinä kuin veden alla. Taputuskilpailun hävinneet tytöt kääntyvät pois päin tavattoman hitaasti, kuin jokin voima estäisi heitä liikkumasta normaalisti. Auto matelee kadulla. Pojat katsovat eri suuntiin, kädet irtoavat toisistaan.

Maailma räjähtää käyntiin. Lapset pauhaavat, muut pojat tunkevat onnittelemaan ja hakkaamaan selkää. Kello soi ja oppilaat alkavat valua massana ovia kohti. Kaksi viivyttelee viimeisinä.

”Näitkö sä?”

Silmät antavat vastauksen, jota suu ei pysty kertomaan.

”Mitä tapahtu?”

”Emmä tiä. Jotain.”

”Kokeillaanko ens välkällä uudestaan?”

”Petri ja Marko, nyt sisälle!” opettaja huutaa. Pojat laahustavat portaat, ylhäällä tiet eroavat. Ovella pojat vielä vaihtavat salaliittolaisten katseen.

Marko hikoili tummassa puvussaan ja vannoi, ettei ostaisi enää ainuttakaan pukua vaateketjujen alennusmyynneistä. Päivä oli paahtavan kuuma, eivätkä puistoa reunustavat korkeat talot päästäneet ohitseen pienintäkään tuulenvirettä. Hän otti rintataskustaan nenäliinan ja taputteli hikipisaran otsaltaan, josta hiukset olivat vetäytyneet kauas takaraivolle. Anne kiusoitteli häntä aina ennenaikaisesta vanhenemisesta, mutta vaimo näyttikin korkeintaan kolmikymmenvuotiaalta vielä nelikymppisenäkin. Marko tunsu itsensä vanhaksi mieheksi vaimonsa rinnalla, vaikka he olivat samanikäiset. Ärtynenä hän katsoi vasemmassa ranteessaan olevaa Rolexia. Petri oli myöhässä, kuten aina. Marko näpytteli äkeän tekstiviestin, mutta juuri ennen lähettämistä hän näki Petrin: komean varttuneen herrasmiehen, jonka parta hohti samaa hopeaa kuin hiukset. Puku istui moitteettomasti hoikkana pysyneellä vartalolla, merkkiaurinkolasit suojasivat silmiä. Kateellisena Marko pisti merkille, ettei Petri näyttänyt kärsivän helteestä. Ehkä hänenkin pitäisi siirtyä mittatilausvaatteisiin.

”Anteeksi kun myöhästyin, en meinannut löytää parkkipaikkaa Jaguarille”, Petri hymyili leveästi, eikä näyttänyt olevan lainkaan pahoillaan. Marko pisti merkille, miten mies korosti auton merkkiä. Taisi olla hankkinut taas uuden menopelin, ihme tuhlari.

He siirtyivät syrjemmälle. Molemmat napsauttivat salkkunsua auki ja ottivat sieltä mustat hiihtonaamiot, jotka tunkivat housutaskuun. Valkoiset puuvillahanskat he sulloivat toiseen taskuun. Laukut napsautettiin samanaikaisesti kiinni ja asetettiin puiston ainoaa puuta vasten.

”Valmis?”

”Ryhdytään hommiin.”

He aloittivat tutun rituaalin. Oikea käsi, vasen käsi, molemmat kädet. Marko näki sivusilmällä ohikulkijoiden katselevan heitä, mutta ei kiinnittänyt siihen huomiota. Taputuksen rytmi kiihtyi, kohta käsien liikettä ei enää erottanut paljaalla silmällä.

”Riittänee”, Petri sanoi lopulta. Marko katseli ympärilleen yrittäessään tasata hengitystä. Ihmiset näyttivät seisautuneen paikalleen, vain yksinäisen frisbeen aavistuksenomainen liike paljasti, ettei aika ollut pysähtynyt kokonaan. Miehet vetivät hupun ja hansikkaat päällensä toisiaan kädestä kiinni pitäen ja

kävelivät sitten käsikynkkää kohti parin korttelin päässä sijaitsevaa kultasepäniilikettä.

Tiskin lasi räsähti rikki helposti. Miehet sulloivat koruja ja kelloja salkkuihin sen tarkemmin valikoimatta, päästämättä hetkeksikään irti toisistaan. Myyjä hymyili tiskin takaa asiakkaalle, jonka lompakon Petri työnsi takataskuunsa. Sen jälkeen he menivät takahuoneeseen: siellä oli aina mukava valikoima hiottuja timantteja. Tämä kerta ei tehnyt poikkeusta, joskin Marko joutui tönimään kultaseppää yltääkseen niihin ilman, että joutui irroittautumaan Petristä. Miksi kultaseppien työhuoneiden piti aina olla tällaisia kopperoita, jonne ei mahtunut kahta raavasta miestä kerrallaan?

Kultasepän jälkeen oli kaupan vuoro. Suuressa marketissa oli aina vähintään yhdellä kassalla kassalaatikko auki, ja tällä kertaa heillä kävi tuuri: peräti kolme kassalaatikkoa tarjosi auliisti heille antimiaan. Miehet kävivät jokaisen vuorotellen läpi käsi kädessä Markon pidellessä salkkua auki ja Petrin nakellessa vapaalla kädellään seteleitä sen sisään. Vihdoin he olivat tyytyväisiä saaliiseensa ja suunnistivat takaisinpäin.

”Käydään vielä tuossa kahvilassa”, Petri sanoi.

”Miksi ihmeessä? Eihän sieltä saa kuin hiluja!”

”Presiis. Tarvitsen kolikoita, että saan Jaguarin pois parkkihallista.”

”Et sitten ottanut niitä kaupasta”, Marko sanoi mutta käveli Petrin mukana kahvilaan. Petri sai aina tahtonsa läpi. Ja kuinkas muutenkaan? Pakkohän heidän oli mennä yhdessä kaikkialle ja tehdä yhteistyötä. Olisi noloa irrottautua, palata normaaliaikaan ja jäädä kiinni aivan rikospaikan vierestä, kun he pystyivät kävelemään ulkomaailman silmien näkemättä taputuspaikalle ja varmistamaan alibinsa. Saakoon Petri hilunsa.

Kahvilasta he kävelivät takaisin puistoon pysähtyneistä ihmisiä väistellen. Marko pisti merkille, että frisbee näytti edenneen lähes vastaanottajalleen. Heillä oli mennyt kauemmin kuin oli tarkoitus, mutta se ei haitannut. Kukaan ei huomaisi sekunnin murto-osaksi kadonneita miehiä.

He laittoivat hanskat ja pipot salkkuihin ja asettautuivat taputusasentoon kämmenet vastakkain. Marko veti syvään henkeä ja irrotti kädet. Maailma palasi ennalleen saman tien, samoin äänet. Marko kiroi, kun korvat menivät lukkoon. He jatkoivat taputusleikkiä normaalitahdissa. Siitä oli tullut osa siirtymärituaalia.

”Äiti, mitä nuo sedät tekee?”

”No voi hyvänen aika! Taputtajat! Eipä olla nähty aikoihin!” huusi pullea, tekovaalea nainen. Taputus katkesi saman tien ja molemmat miehet katsoivat tulijoita.

”Ettekö muista? Reija, olin pari vuotta teitä alemmalla luokalla!”

”Aivan, nyt muistan”, Marko valehteli. ”Onpa mukava tavata pitkästä aikaa.”

”Nämä pojat tunnettiin koulussa aikanaan siitä, että he leikkivät taputusleikkiä aina! Siis aina, joka välitunti, koko kouluajan. Kaikki tunsivat heidät taputtajina”, nainen selitti pojalle, joka näytti olevan kiinnostuneempi koirankakan potkimisesta. Marko muisti naisen nyt hämärästi kiusaajien kannustusjoukoista. Taputtajat. Hän ei ollut kuullut tuota nimitystä vuosiin, eikä ollut kaivannut sitä tippaakaan.

”Näyttää siltä, että harrastus jatkuu”, nainen jatkoi.

”No, näkemiin, Petri ja... Matti?”

”Näkemiin”, Marko vastasi vaivautumatta korjaamaan virhettä. Hän ei todellakaan aikonut nähdä naista enää koskaan.

”Tarvitsetko kyydin?” Petri kysyi.

”Tuskinpa, kello ei ole kolmeakaan ja Anne odottaa minua töistä vasta kuudelta. Taidan ottaa oluen tuossa naapuripubissa.”

”Selvä, nähdään sitten huomenna. Käydäänkö tällä kertaa vähän kauempana? Turussa?”

”En pääse.”

”Ai niin, se hedelmöitysjuttu. Harmi.”

”Miten olisi pikainen markettikeikka sen jälkeen? Kahdelta?”

”Entä Anne?”

”Sanon että töissä on tärkeä palaveri.”

”Sovittu!”

”Huomiseen.” Marko laittoi kädet taskuihin ja käänsi selkensä Petrin valkaistulle hymylle.

Pubi oli tyhjä. Tiskin takana seisoivat pitkä kaunis tyttö. Marko istui baaritiskille.

”Päivää! Mitä saisi olla? Voin tarjoilla pöytäänkin.”

”Jään tähän”, Marko murahti. ”Viski jäillä.”

”Millainen viski?”

”Joku skotlantilainen single malt.”

”Glenfiddich?”

”Laita se.”

”Laita toinen samanlainen ja kannan ne tuonne

pöytään”, Petri sanoi. Nainen hymyili kuten naiset aina hymyilivät Petrille ja kumartui alakaapeille. Marko iski silmää ystävälleen.

”Tulit siis – ”

”Mennään pöytään.” Petri ei hymyillyt enää.

”Etkö aiokaan yrittää tuota tyttöä?” Marko kuiskasi. ”Hänhän on ihan sinun tyyppiäsi: pitkä, tummatukkainen...”

”Ei onnistu enää.”

”Miten niin? Sehän oli jo sulaa vahaa! Pari kaunista sanaa, joista toinen on Jaguar, niin se olisi käynyt päällesi kuin yleinen syyttäjä!”

”Se ei enää onnistu”, Petri kuiskasi. ”Seksi. Ei seiso.”

”Ei siittiöitä”, Marko vastasi.

”Mitä?”

”Lapsettomuuslääkäri oli eilen. Ei yhtään elinkelpoista siittiötä. Huomenna käytetään luovutettuja siittiöitä.”

”Ei voi pitää paikkaansa. Onhan teillä Ella.”

”Ella on seitsemän.”

”Eivät siittiöt katoa tyystin seitsemässä vuodessa. Vaadi uudet kokeet.”

”Kuinka monta vuotta se on elimistölleni? Viisitoista? Kaksikymmentäviisi? Ellaa tehdessä löydettiin neljä elävää siittiötä. Neljä. Miljoonista.”

Marko huomasi lasinsa tyhjäksi ja vastusti kiusausta heittää se kohti vastapäisen seinän peiliä. Siitä heijastui kaksi reipasta mutta harmaantunutta vanhusta, ennemmin seitsen- kuin kuusikymppistä.

”Katso nyt meitä”, Petri sanoi peilin Markolle. ”Kaksi ennen aikojaan vanhentunutta miestä. Muiden silmissä eläkeläisiä elämänsä ehtopuolella.” Petri otti huikan. ”Isäni kuoli 62-vuotiaana.”

Marko ei keksinyt sopivaa vastausta lausumattomaan kysymykseen, jota hän itsekin oli miettinyt monet unettomat yöt. Petri jatkoi:

”Jos voisit valita, tekisitkö sen uudestaan? Valitsisitko rahat vai nuoruuden?”

Petri tilasi toiset viskit ja lirkutteli baaritytölle vanhaan malliin. Marko poistui.

Marko huomasi heti pihaan saavuttuaan, ettei kaikki ollut normaalisti. Pihan pyykkinaru oli tyhjä, ja vieras auto oli pysäköity etuoven eteen takakontti auki. Ruoan tuoksua Marko ei ollut odottanutkaan, olihan hän melkein kaksi tuntia

etuajassa, mutta keittiöstä ei kuulunut minkäänlaista ääntä. Yläkerrasta kuului puhetta. Marko nousi koivuportaita ja yritti tunnistaa, kenen kanssa Anne jutteli.

”Entä kilpirauhashormonit? Masennuslääkkeet?”

”On, molemmat. Reseptitkin ovat mukana.”

”Entä Ellan tavarat?”

”Ne ovat jo autossa. Pistin hänelle tekstiviestin, että tulee koulusta suoraan luoksesi.”

Marko avasi makuuhuoneen oven. Anne oli polvillaan täpötäyden matkalaukun päällä. Hänellä oli päällään seksikkäin paitansa, jonka anteliaat näkymät saivat yleensä Markon etumuksen sykkimään. Vaaleanruskeat hiukset oli vedetty suttuiselle poninhännälle. Heidän aviovuoteellaan istui tuntematon mies, joka ei voinut olla kolmeakymmentäkään. Marko tuijotti miestä, joka tuijotti Annea, joka tuijotti Markoa.

”Marko... tämä on Joonas. Joonas, Marko. Marko on aviomieheni.”

”Hauska tutustua”, Marko sanoi ja ojensi kätensä, mutta veti sen saman tien pois. Anne napsautti matkalaukun kiinni ja ojensi sen vaivalloisesti nuorelle miehelle.

”Me tästä lähdemmekin”, Anne sanoi ja luovi Markon ohi nuorukainen perässään.

”Anne, huomina -” Marko huusi perään.

”Peruttu”, Anne huusi portaista. Kohta auto kuului käynnistyvän ja ajavan pois pihasta.

Marko makasi sängyllä Annen puolella, kunnes hämärä varasti valokuvien onnelliset muistot. Hän kulki konjakkipullo kädessään ympäri pimeää taloa. Neljä makuuhuonetta, kirjasto, takkahuone ja avara ruokasali, kaikki oli rakennettu Annen toiveiden mukaan, mutta ilman häntä ne olivat vieraita. Hiljaisuus toisti kaikuna kaipuuta, joka huusi Markon sisällä. Hän lysähti sohvalle.

Jos voisin valita, tekisinkö sen uudestaan?

Yö kului. Konjakkipullo tyhjени.

”Marko?” Koputus. ”Marko! Avaa!” Lisää koputuksia. ”Marko, täällä on Petri! Avaa!” Tömähdyksiä. Tauko. Lukko kolahti ja ovi narisi auki.

”Marko? No olethan sinä täällä. Yh, näytät karmealta ja haiset yhtä pahalle. Missä ihmeessä olet luurannut? Sinusta ei ole kuulunut pihahdustakaan yli viikkoon!”

Marko käänsi kylkeä sohvalla ja tuijotti nyt selkänojaa.

”Mitä hittoa on... missä kaikki tavarat...” Petri katseli ympärilleen ja levitteli käsiään. Yhtäkkiä hän seisahdutti.

”Anne.”

”Anne”, Marko vahvisti. Ääni korisi kuin vanhalla juopolla.

Hän kertoi Markolle suunnitelmansa.

”Oletko tosissasi?”

”En ole koskaan ollut enemmän tosissani.”

”Voisiko se olla...”

”Miksei se voisi olla mahdollista? Jos taputtaminen hidastaa aikaa, miksei se voisi pysäyttää sitä? Ja jos taputtamalla saa ajan pysähtymään, miksei myös kulkemaan takaperin?”

”Mutta...”

”Ajattele!” Marko sanoi. ”Voisimme valita uudestaan! Voisimme valita nuoruuden! Mitään tätä ei olisi tapahtunut. Ei taputtamista, ei ryöstöjä, ei vanhenemista.”

Kauan sitten kadonnut valo syttyi Petrin silmiin, ja Marko tiesi heidän tekevän sen. Viimeisen taputuksen. Lämpö levisi hänen ruumiiseensa ensi kertaa Annen lähdön jälkeen.

He jättivät tavalliset rutiininsa väliin. Nyt ei tarvittu Hsalkkuja, käsineitä eikä naamioita. Oli vain kaksi pikkupoikaa aikuisten miesten ruumiissa. Paikka oli valittu huolella, sillä sen piti olla ollut muuttumaton kaikki nämä vuodet. Heidän vanhan koulunsa ulkokuusi oli täydellinen paikka, sillä sinne ei kukaan ollut eksynyt vuosikymmeniin.

He aloittivat tutun rituaalin. Oikea käsi, vasen käsi, molemmat kädet. Haju pisteli Markon nenää, mutta hän kieltäytyi kiinnittämästä siihen huomiota. Taputuksen rytmi kiihtyi, kohta käsien liikettä ei enää erottanut paljaalla silmällä.

”Ei riitä”, Marko sanoi. He jatkoivat. Oikea, vasen, molemmat. Käsivarsia särki, mutta Marko ei välittänyt.

”Vielä”, Marko sanoi. He jatkoivat. Oikea, vasen, molemmat. Kädet puutuivat, ne tuntuivat liikkuvan itseksensä.

”Vielä.”

”Vielä.”

”Vielä!”

”Jokohan?”

He pysähtyivät ja lysähtivät puuskuttamaan. Kumpikaan ei tehnyt elettäkään irrottaakseen otteensa toisensa. Marko nosti katseensa ja katsoi harmaahapsista ystäväänsä, jonka silmissä toistui sama pettymys. Ei ollutkaan uutta valinnanmahdollisuutta, ei uutta nuoruutta. Markon käsivarret valahtivat sivuille, ne tuntuivat painavan tonneja. Petri laahusti ovelle ja aukaisi sen.

”Mitä hittoa...” Petrin äänensävyssä oli jotain, joka sai Markon kiskomaan itsensä liikkeelle. Ovenraosta näkyi jotain. Petri väistyi ja antoi Markon katsoa.

Ulkona näkyi liikettä. Hirveää, kaikenkattavaa liikettä. Ihmiset pinkoivat ohi silmänräpäyksessä, valtatie oli pelkkää kiiltävää vauhtiviivaa. Pilvet rynnivät päälle, kastelivat heidät ja kaikkosivat saman tien. Koululaiset viuhuivat pihalla, katosivat ja tulivat takaisin. Totuus hiipi Markon vastahakoiseen mieleen.

”Aika on nopeutunut.” Marko ei keksinyt, mitä olisi sanonut seuraavaksi, joten hän toisti: ”Aika on nopeutunut.”

”Me olemme hidastuneet”, Petri totesi lakonisesti. ”Muiden silmissä me elämme pitkään, hyvin pitkään... mutta hitaasti.”

Totuus jysähti Markon mieleen kuin pommi. Hän kirkaisi, ja jossain mielensä perällä hän tiesi koululaisten ihmettelevän tuntikausia jatkuvaa huutoa.

Koko loppuelämä, jos sitä voisi elämäksi kutsua, menisi selviytymiseen tässä maailmassa; maailmassa, joka ei odottanut hidasta vanhusta, vaan kiirehti eteenpäin kuin suihkukone varpusen rinnalla.

Petri laski kätensä ystävänsä kädelle, ja yhtäkkiä kaikki oli normaalia. Taivas asettui, autot körötelivät ruuhkassa ja lauma koululaisia töllisteli ja osoitteli ovenraosta ulkovessassa piilottelevia vanhuksia. Marko ja Petri tarttuivat toisiinsa tiukemmin ja kävelivät ulos niin arvokkaasti kuin kykenivät. Nauru ja pilkkahuudot kiirivät, ja moni ohikulkija jäi paheksumaan koulun alueelta poistuvia miehiä.

”Äiti, miksi nuo sedät pitää toisiaan kädestä kiinni?” Pikkutyttö osoitti äidilleen kahta vanhahkoa miestä, jotka kävelivät käsikynkkää toisella puolen puistoa.

”Shh, ei saa osoitella”, nainen nuhteli. Sitten hän kääntyi pullean ystävättärensä puoleen.

”Hei Reija, eivätkö nuo ole ne taputtajat meidän koulusta?”

”Ovat”, Reija vastasi. ”Ne kulkevat nykyään aina käsi kädessä. Ällöttävää vanhoilta miehiltä, ajattelisivat edes lapsia. Minä tiesin jo silloin, että niissä täytyy olla tuota vikaa.”

© Elina Hellsten 2016

Kirjoittajasta

Elina Hellsten kirjoittaa puuskittain, mutta tosissaan. Kiinnostus kohdistuu perinteisen fantasian ja scifin lisäksi pienempiin nyrjähdyksiin arkimaailmassamme. Krooninen todellisuuspakolainen.

Novellista

Taputtajien idea lähti eräästä kirjoituskilpailusta, jonka aihe oli ”kosketus”. Jäin miettimään, miten kosketus itsessään voisi olla spefistinen. Tuo kilpailu jäi väliin, mutta vuonna 2010 Taputtajat kävi kääntymässä Novassa ilman mainittavaa menestystä. Kuusi vuotta myöhemmin katsoin novellia, näin siinä hiomattoman jalokiven ja kirjoitin uudestaan.

LANKAMAAILMA

MAIJA HAAVISTO

viimeksi jätit hauraan valkoisen veitsen
en tiedä minkä eläimen luuta
kerroit että taloa suuremmat liskot
oli siihen puristettu

en tiedä uskoako sinua

minä talletin sen kirstuun, niin kuin kaiken muun
arkkuun johon piti tulla kapiot
mutta häitä ei tanssita koskaan, nämä
ovat minun kapioni, kaukaisen sulhasen

talletin sinne ihmeelliset värejä hehkuvat kuvat,
joita minulle esittelit vuoteeni reunalta
kiiltävät kuin peili, mutta ne peilaavat
asioita joita ei vielä ole keksitty
niin sinä minulle kerrot

ja miksen minä uskoisi?

laskiaisena toit minulle kesäomenoita
toisia niin imeliä hedelmiä, että sydän oli pakahtua
medenmakeus sammutti yskänpuuskatkin

säästin omenankaran, siemenet
kylvin pihaan, vaikka sanoit ettei se puu
kanna hedelmää talvella

vain sinä olet ajassa vapaa ja lennät siinä kuin lintu
minä ja puu olemme vankeina talven

enkä minä ehdi nähdä omenan kukkivan

äiti sanoi sinua kuumehoureeksi, ehkä oletkin
mutta kuinka kuumehoure toisi minulle tämän kaiken?
kuinka heure antaisi minulle kellon
jonka numerot loistavat kiiltomatoina pimeässä?
rasian joka laulaa korvaani kauniimmin kuin simpukka?
kynttilän joka palaa vain muttei sula eikä polta?
mikä se sellainen heure on?

sinun hiussuortuvasikin minulla on
yhtä ihmeellinen kuin ihmeellisimmät tuomisesi

et käytä ovea tai ikkunaa, ja kun lähdet
en koskaan tiedä palaatko

jos palaat, et tiedä löydätkö tyhjän vuoteen

sanoit että silloin voit liikuttaa aikaa
tulla luokseni aiemmin
ja olen siellä taas

jos voit huiputtaa almanakkaa, väärentää
vuosia kuin seteleitä, mikset voi
kirjoittaa niitä lisää minullekin?

sinä kerrot maailmasta jossa lankoja pitkin
matkustetaan ja ihmismielikin kulkee
kiiltävät kuvatkin kulkevat
pikkuruisilla hevoskärryillä

olen keveä kuin pääskysen höyhen, minä
mahdun neulansilmästä läpi, pujottaisit
minut lankaan, veisit mukanas

sanot ettei kuolemaa voi paeta
ja silti juokset sitä
kaiken aikaa karkuun

en tiedä onko lankamaailmaa olemassa, mutta pelkään
että sinne ei pääse taivaasta

© *Maija Haavisto* 2016

Maija Haavisto on Amsterdamissa asuva helsinkiläinen kirjailija, toimittaja ja lääketiedekirjoittaja, jonka fiktiossa törmätään toistuvasti erilaisiin sairauksiin. Haaviston kuudes romaani *Adeno*, joka ilmestyy Osuuskummalta syksyllä 2016, käsittelee flunssaa tieteisperspektiivistä. Parhailaan työn alla on homeaiheinen, aavistuksen spekulatiivinen romaani ja potentiaalinen ensimmäinen runokokoelma.

BRIITTA HEPO-OJA

VARVASNEITSYT

Kuva © Wisconsinart | Dreamstime.com

Olin kaksikymmentäviisi ja kaikki varpaani olivat tallella. Samoin sormet ja korvalehdet.

Se oli oikeastaan sama asia kuin olla neitsyt.

Luuytimestäni ja muista sisäelimestäni ei kannattanut edes puhua. Minusta näki heti päällepäin, että ne olivat paikallaan. Kukaan ei aloittanut keuhkolohkosta tai maksan palasista, ellei ollut itsetuhoinen.

Uusia ihmisiä tavatessani yritin pitää suuni kiinni, jotta kuvitelma puuttuvista hampaista pelastaisi hiukan tilannetta. Sillä hampaatkin minulla oli, kaikki kolmekymmentäkaksi.

En myöskään ollut käynyt kauppa elinpäivilläni tai myynyt muistoja. Lyhyesti sanottuna: en elänyt laisinkaan.

Ainut asia, josta olin elämässäni uskaltanut luopua, oli hiukset. Ne kasvoivat aina takaisin. Äitini oli myynyt ensimmäisen hiustupsuni, kun olin ollut alle vuoden ikäinen. Hänellä itsellään ei ollut enää mitään annettavaa. Äitini oli myynyt järkensä saadakseen minut eikä isäni ollut yrittänyt estää. Viimeisinä vuosinaan hän oli ollut pelkkä varjo itsestään.

Minä en halunnut äidikseni.

Ulkona satoi kevyttä lunta. Kuurankukat olivat vallanneet kuistin ikkunat. Hengitykseni höyrysi, verantaa ei lämmitetty. Matkalaukku odotti kiltisti oven vieressä. Isotäti Auroran hautajaiset eivät houkutelleet. Se oli rumasti ajateltu, mutta olin nähnyt hänet eläissän vain pari kertaa, emmekä silloinkaan olleet vaihtaneet ajatuksia.

Pihalta kuului tööttäys. Nostin matkalaukun ja astuin ulos.

Serkkuni odotti pihatiellä uutuuttaan hohtavassa autossa.

”Ostin viime viikolla”, serkku kertoi, taputti kojelautaa, katsoi sitten minua. ”Sinulle taitaa kuulua sitä samaa?”

Nyökkäsin. Elämässäni ei tapahtunut mitään kertomisen arvoista, mutta toisaalta en luopunut palasistani jonkin niin pinnallisen asian takia kuin auton. Olin kyllä nähnyt hinnat. Jokaisesta ylimääräisestä naurusta sai purkittaa kyyneliä, ystävien ostoon ei riittänyt mikään vähäpätöinen ruumiinjäsen.

En kehdannut kysyä, mistä serkku oli luopunut, vaikka minultakin kyseltiin aina henkilökohtaisia.

Jos oli kaikki jäsenet tallella, oli suvun kummastus

ja erikoisuus, jonka ympärillä sopi pyöriä ja ihmetellä. Hyvää tarkoittavia neuvoja tulvi joka suunnasta. ”Mount Everestille kannattaa säästää sormia.” ”Minun piti valita joko hääit tai perna.” ”Ehkä löytäisit poikaystävän vähän nopeammin, jos luopuisit jostakin. Pari elinpäivää sinne tänne loppupäästä, et edes huomaa sitä siinä vaiheessa.” ”Varvasneitsyt”, joku vitsiniekka keksi.

Varvasneitsyt.

Joskus minun teki mieli tokaista, että menisin mielummin hautaan kokonaisena kuin ostaisin rakkautta. Mutta se kuulosti ylimieliseltä. Halusin ajatella, että minullakin oli jokin tarkoitus, tällaisenaan. Että jokin odotti minua ja minä odotin jotakin. Joskus vielä olisin onnellinen kaikista jäljellä olevista varpaistani.

Serkku puhui niitä näitä ja kuuntelin puolella korvalla, kunnes yhtäkkiä yksi kysymys herätti minut laskemasta puhelinlankoja.

”Kuinkahan paljon isotädistä on jäljellä, mitä luulet?” serkku kysyi.

”En osaa sanoa.”

”Vähiin varmaan on käynyt”, serkku epäili ja pysähtyi risteykseen. ”Myi toisen munuaisensa jo seitsemänkymmentäluvulla Saksassa. Ja maksoi toisella silmällään opiskelunsa siellä. Ja eli kuulemma hyvin villisti viimeiset vuodet. Toteutti haaveitaan. Kaikkein pahinta tietysti oli se mihin hän kuulemma kuoli... Toivottavasti se juoru ei pidä paikkaansa.”

”Mikä juoru?”

”Olisi rumaa puhua siitä, jos se ei olekaan totta.”

Serkku sulki suunsa kuin simpukka.

Ajomatka lumipyryssä tuntui kestävän ikuisuuden. Lopulta olimme perillä vanhalla hautausmaalla. Otin matkalaukusta mustat vaatteeni ja kävin vaihtamassa ne kirkon ahtaassa vessassa. Ujuttauduin hameeseen ja sukkahousuihin, jotka olisivat tuntikausien matkan aikana olleet liian hiostavat.

Paikalla oli koko suku. Minua selvästi mittailtiin. Ei se tyttö ole elänyt vieläkään. Minä mittailin salaa takaisin. Mummolla oli uusi keppi. Yhdellä serkuistani oli kalju pää ja vasen käsi siteessä. Kukaan heistä ei ollut kokonainen. Jotkut olivat myyneet osan itsestään lastensa tähden, jotkut oman sairautensa parantamisesta, joku maailman ympäri matkaamisesta. Kaikki ei tietenkään näkynyt päällepäin. Luoja yksin

tiesi mitä kaikkea he olivat pistäneet palamaan.

Mietin, montako jäsentä minun pitäisi myydä, että he kaikki palaisivat ennalleen. Sitten he tietäisivät taas, miltä tuntui kulkea kummajaisena kummajaisten keskellä, elää elämättä.

Kuulin kuiskaukset mielessäni. *Ehkä et ole kohdannut mitään sellaista, jonka tähden olisit valmis antamaan kaikkiesi, on varmaan mukava elää noin helppoa ja huoletonta elämää.*

He eivät ymmärtäneet! Vaikkei isäni ollutkaan minua syyttänyt äitini kohtalosta, tiesin, että ilman olemassaoloani äitini ei olisi tullut hulluksi ja riistänyt henkeään. Se ei ollut oikein. He eivät tieneet mistään mitään, jos luulivat, että sellaisen taakan kanssa oli helppo elää.

Olisi ollut paljon helpompaa, jos olisin pilkkonut itseni palasiksi ja antanut pois vaikkapa toisen munuaiseni siitä, että sydäntäni nakertava syllisyys olisi poistunut. Mutta minä en ollut valmis.

Kukaan ei kuitenkaan sanonut mitään minulle. Isotäti oli saatava hautaan.

Kävin halaamassa mummoa ja otin osaa. Mummo pyyhki kyyneliään. Me nuorempi polvi tunsimme hautajaisten tuomaa haikeutta, mutta varsinaista surua ei ollut sydämiimme kietoutunut.

Suvun miehet alkoivat lapioida multaa hautaan. Multa ropisi arkun kantta vasten. Kahden koivun välissä nojaili hautakiveen tumma varjo.

”Kuka tuo on?” kuiskasin.

Serkkuni kääntyi katsomaan ja henkäisi. Hän muuttui aivan kalpeaksi.

”Se on totta, juoru on totta.”

Hän tökkäsi siskoaan, joka tietysti myöskin oli serkkuni, ja mutisi hädissään jotakin. Tämä puolestaan tönäisi vanhempiemme serkkua. Pian koko rinki supisi ja osoitteli koivujen väliin, jossa musta hahmo huojui.

”Mikä teillä on?” ihmettelin.

Lapioijatkin pysähtyivät.

”Etkö tunnista häntä?” serkkuni kysyi. ”Se on Pentti!”

”Pentti, kuka Pentti?”

”Pentti-setä! Etkö muista! Hän on Auroran mies.”

”Mutta hänhän kuoli viisitoista vuotta sitten!”

”Niinpä!”

Pentti huojui lähemmäs. Hänen vaatteensa olivat matojen syömät ja hänen luunsa paistoivat niistä läpi, vain siellä täällä roikkui nahkanpalasia. Parhaiten

olivat säilyneet hiukset. Hän näytti kävelevältä luurangolta, joka oli puoliksi maatunut ja puoliksi mädäntynyt, ja jolla oli parhaat, joskin hiukan syödyt kiiltonahkakenkänsä ja mustat vaatteensa päällään.

Lapioijat alkoivat kasata multaa hirmuista vauhtia isotädin päälle, jotta saisivat haudan peitettyä, ennen kuin Pentti tulisi paikalle. Luuranko ei liikkunut kovin nopeasti. Heikotus levisi rintaani. Halusin pitää jostakin kiinni, mutta paikalla ei ollut ketään, joka olisi ollut minulle niin läheinen, että olisin kehdannut. Niinpä otin tukea naapurihaudasta.

Isoäiti oli haudattu ja hänen miehensä oli noussut haudasta. Kuka tällaisesta oli voinut myydä palan itseään, kenellä saattoi olla näin hirvittävä haave? Vai oliko tämä kieroutuneen mieleni tuote, lumisateessa ilmenevä harhanäky? En pystynyt ajattelemaan selkeästi.

Pentti rahjusti haudan luokse. Väki kaikkosi hänen ympäriltään. Hän rojahti maahan multakasan viereen, suoraan kauniin ja suuren seppeleen päälle. Kukat liiskaantuivat hänen luisten polviensa alla.

”Minun Aurorani”, Pentti ulvahti. ”Kuollut! Minun vaimoni!”

Hautajaistilaisuus pidettiin seurakuntasalissa. Kanttori soitti Bachia (se sai suurimman osan saattoväestä itkemään). Ruoaksi oli lapinukonkeittoa ja sen jälkeen tarjottiin kakkua ja kahvia. Tädin veli lausui pari sanaa, sitten paikallisen lottajärjestön edustaja.

Kaikkien ääni tärisi ja heidän katseensa harhautui vähän väliä Pentti-setään. Hän istui pöydän päässä, lastensa vieressä, ja itki kahviinsa. Ja hän oli kuollut ja samalla elossa.

Kukaan ei ehtinyt päivitellä minulle, miten minä vietin tylsää elämää. Ja että säästelini itseäni niin että varmaankin olin liittynyt uskonlahkoon.

Ainut uskomukseni oli, että tämä maailma oli viallinen. Kaikki nämä ehdottomat valinnat, vaihtokaupat, tuntuivat väärältä. Ehkäpä itse avaruus oli myynyt planeettamme jonkin onnistuneemman tieltä.

Mutta nyt kaikkien huomio oli Pentissä. Kaikki halusivat sanoa hänelle jotain, mutta kukaan ei uskaltanut. Hän ei tuntunut tajuavan, että hänen olisi pitänyt olla kuollut. Jos hän tajusikin, hän oli liian

järkyttynyt isotädin poismenosta. Pentti oli aikoinaan nukahtanut vaimonsa viereen heräämättä seuraavana aamuna.

Me söimme kakkua ja isotäti oli haudassa ja hänen miehensä tärisevät ja luiset kädet eivät saaneet otetta mistään. Hänen järkyttyneet lapsensa eivät tienneet miten päin olla. Tämä oli heillekin liikaa. He olivat kuulleet isänsä kuolleen ja haudanneet hänet. He olivat jatkaneet elämäänsä ja tästä kaikesta oli viisitoista vuotta. Nyt heidän äitinsäkin oli kuollut, mutta he eivät saaneet rauhassa viettää hautajaisia.

Ja kaikkialla oli kuiskintaa. *Että ei kai se isotäti vain siihen kuollut... että kuoliko hän todella siihen, ettei hänestä ollut jäljellä mitään? Miten hänellä olisi ollut tarpeeksi millä maksaa joku takaisin haudan takaa? Ei, miten se olisi voinut olla, että heidän isotätinsä! Heidän äitinsä! Tätinsä! Suvun matriarkka.*

Isotäti oli leskeksi jäämisestä ollut kauhuissaan, mutta vaikuttanut päässeensä sen yli. Alkanut elää villisti, kuten serkkuni oli sanonut.

Vähän liiankin villisti, ilmiselvästi.

Kuolleitten pitäisi pysyä kuolleina, sen tiesi toiveiden ja vaihtokauppojen laki ja jokainen sielunvoimissaan oleva.

Pappi näytti erittäin kiusaantuneelta. Lopulta hän nousi ylös, kiitti kahvista ja lähti pois, mutisten jotakin siitä kuinka vain Jumalalla oli oikeus päättää elävistä ja kuolleista. Mahdoimme olla syntinen suku.

Kaiken keskellä Pentti itki ja vaikeroi.

Hautajaiset olivat ohi. Kuka veisi Pentin kotiin? Hän oli huonossa kunnossa ja häntä oli vaikea katsoa ja hän haisi mullalta. Hänen lapsensa olivat niin sekaisin, että lopulta serkkuni kuiskasi minulle, että meidän pitäisi varmaankin ottaa Pentti hänen autoonsa ja viedä kotiin.

”Mutta kenen kotiin?” kysyin.

”Omaansa.”

Joku kaukaisemmista sukulaisista mietti, miten perinnölle nyt kävisi. Miten se jaettaisiin, jos Pentti kerran tulisi takaisin Auroran taloon asumaan. Katsoin häntä paheksuen. Perinnöstä puhuminen hautajaisissa oli tahditonta.

Houkuttelimme Pentin autoon. Hän vollotti koko matkan eikä tunnistanut meitä. Olimme olleet viisi- ja seitsemänvuotiaita, kun olimme viimeksi nähneet Pentin.

”Pentti”, serkkuni sanoi ja katsoi isosetää peilin

kautta. ”Viemme sinut vanhaan kotiisi, sopiiko se?”

”Mikä koti se enää on, kun Aurora ei ole siellä! Vielä eilen oli!”

Pentin ääni oli rahiseva. Ihme, että hänellä oli tarpeeksi äänihuulia äänen muodostamiseen.

”Isotäti kuoli kaksi viikkoa sitten”, sanoin hiljaa. ”Miten Pentti ilmestyi vasta nyt?”

”Ehkä hänellä kesti kaivaa reittinsä maan pinnalle”, serkku pohdiskeli.

”Mutta miten hän saattoi olla kaksi viikkoa syömättä?”

”Ei hän näytä siltä että voisi syödä, vaikka kahvia joikin. Jos joku on tuolla tavoin herätetty henkiin, ehkä hän ei voi edes kuolla enää.”

Kylmät väreet kävivät selkäpiitäni pitkin. Kauhu laskeutui olalleni ja lepatti siinä loppumatkan. Ajoimme Auroran ja Pentin vanhalle kodille, joka oli ajan pieksemä rintamamiestalo maaseudun keskellä. Lumi oli peittänyt pihan ja auto täytyi jättää tien varteen. Pentti vaikeroi koko matkan. Asetimme hänet pirtin sohvalle makaamaan ja minä aloin sytyttää tulta uuniin ja serkkuni lähti kolaamaan pihaa.

”En voi elää”, Pentti sanoi, katse katossa.

Kaappikello raksutti.

”Oloni on outo. En tiedä missä olen ollut. Kuin aikaa ei olisi kulunut mutta miten kaikki on niin eri tavalla kuin eilen!”

En tiennyt mitä sanoa. Mietin, pitäisikö Pentille kertoa, että hän oli kuollut ja herännyt, ja että ilmeisesti isotäti epätoivoissaan ja yksinäisyydessään oli antanut pois jotakin sellaista, mistä hänen vanha kehonsa ei ollut enää selvinnyt, vastineeksi siitä, että hänen miehensä palaisi.

Se oli kamalan väärin, kaikkia kohtaan. Penttiä varsinkin. Peittelin hänet viltillä ja yritin olla katsomatta mustuneita silmäkuoppia. Olin jo lähdössä, kun hän takertui luisevalla kädellään ranteeseeni.

”Autaa minua”, hän rahisi. ”Autaa minua.”

Kaikki alkoi mennä huonosti Pentin paluun jälkeen. Hän itki ja oli onneton, puhui jatkuvasti Aurorasta eikä ollut lainkaan sellainen kuin ennen kuolemaansa. Pentti ei oikein ymmärtänyt ajankulua, ja kaikki välttelivät hänen seuraansa. Hänen lapsensa eivät tienneet mitä tehdä.

Pentin hoito jäi minun ja serkkuni vastuulle.

Opiskeluni alkoivat kärsiä.

Kukaan ei enää huomautellut minulle tylsästä elämästäni. Kukaan ei uskaltanut edes enää puhua vaihtokaupoista, kun Pentin tilanne oli tiedossa. Vaihtokauppoja ei ollut tarkoitettu kuolleille.

Tuntui kuin pimeys olisi levinnyt ympäristöön, eikä se ollut talven mustuutta. Se oli synkkää ja nieli ilon. Kaikki oli ylösalaisin. Serkkuni sanoi harkitsevansa töistään irtisanoutumista ilman mitään järkevää syytä. Kaikki kukkani kuolivat, ihan kuin nekin olisivat aistineet ahdistuksen. Mummo alkoi kärsiä dementiaasta. Epäilimme serkun kanssa, että hän oli jollain konstilla kehittänyt sen itse itselleen, jotta unohtaisi Pentin henkinheräämisen.

Pentti oli ihminen ja hänellä oli tunteet. Ei hänelle voinut sanoa, että hän oli luonnonoikku ja hänen olemassaolonsa ahdisti kaikkia.

Lapset pelkäsivät Penttiä, ja hänen masentunut olomuotonsa sai muutkin masentumaan. Hänen olonsa oli kivulias, olihan hän vain luuta ja nahkaa. Kai hän jotenkin ymmärsi, että hänen ei kuulunut olla elossa. Elämä suvussamme oli aina ollut tasapainoilua ääripäiden välillä, mutta tässä selvästi kulki raja.

Minäkin muutuin alakuloiseksi. Ajattelin kuolemaa paljon enemmän kuin ennen. Ajattelin tarpeetonta elämääni. Sitä, etten koskaan ollut valmis enkä uskaltanut luopua mistään, koska pelkäsin seurauksia. Seurauksia tuli aina.

Muut eivät vain välittäneet riskeistä. He elivät. Minä olin vaihtanut hiukseni ensisuudelman. Poika oli viihtynyt kanssani sen illan. Seuraavana päivänä hän oli nauranut siilitukalleni. Paras ystäväni oli paheksunut tekoani. Ihan oikein se oli ollut minulle: olin käynyt kauppaa tunteilla.

Kaksi viikkoa Pentin palaamisen jälkeen tuijotin itseäni aamulla peilistä. Oloni oli synkkä ja pukeuduin mustaan. Vasta pukeuduttuani tajusin, että olin laittanut ylleni hautajaisvaatteeni. Söin aamiaista ja yritin lukea tenttiin, kun ovikello soi. Sen takana oli serkkuni. Hänen silmäanalusensa olivat mustat ja hän oli huonoryhtinen kuin kieron kasvanut vaivaiskoivu.

”Voisitko sinä tänään käydä Pentin luona? Tiedän että on minun vuoroni, mutta en enää kestä! Hän vain itkee ja puhuu isotädistä, ja joku kaukainen sukulainen tuli valittamaan, että maistraatti vaatii perinnön palauttamista Pentille, koska hän ei olekaan kuollut,

mutta hän on tuhlannut kaiken jo vuosia sitten! Ja minun pitäisi kuulemma ratkaista asia! Annoin hänelle kaikki rahani enkä tiedä miksi.”

Sitten serkkuni alkoi itkeä. Lupasin mennä Pentin luokse. Palasin sisälle hakemaan tavaroitani ja katsoin taas peiliin.

Minussa oli niin paljon jäljellä.

Pentissä ei juuri mitään.

Hänessä ei ollut tarpeeksi ihmistä edes kuolemaan, vaikka hän ei tahtonut elää. Mutta kukaan ei ollut saanut häntä hänen edelliseen tilaansa, takaisin mullan alle. Olimme kyllä kokeilleet kerran serkun kanssa heikkona hetkenä haudata hänet, kun hän nukkui, mutta meidän oli pitänyt kaivaa hänet ylös, kun hän oli alkanut ulvoa ja valittaa, ettei saanut henkeä. Tätini ja setäni eivät suostuneet edes puhumaan Pentistä, he olivat hylänneet hänet täysin. Meistä kaikista oli tullut hirviöitä.

Vain Pentin kuolema korjaisi asiat, mietin käynnistäessäni auton.

Silloin minä ymmärsin. Tiesin, mikä oli oikein.

Ajoin Pentin luokse. Hän nyhkytti keinutuolissa.

”Hei, Pentti”, sanoin. ”Oletko saanut syötyä mitään?”

Pöydällä oli homehtunutta mansikkakeittoa. Kaikki tuntui homehtuvan nopeammin Pentin luona. Se vain vakuutti minut päätökseni oikeellisuudesta.

Pentti katsoi minua surullisin silmin, huokaisi. Yritin olla katsomatta hänen nahan läpi paistavia luitaan ja hymyillä pirteästi.

”Kaikki muuttuu kyllä vielä hyväksi”, sanoin. ”Minä olen Pentti tullut tänään auttamaan sinua.”

Laitoin taskuuni peilin ja lähdin ulos. Yö humisi ympärilläni. Hautausmaa tuntui sopivalta ostospaikalta. Etsin kaksi kauneinta koivua ja mittasin niiden tarkan keskipisteen. Asetin sitten peilin maahan.

”Minä olen valmis”, sanoin peilikuvalleni. Katsoin itseäni silmiin.

Peilikuvani heräsi ja venytteli kaulaansa. Peilikuvani muutti muotoaan ja luikerteli ulos kehyksistä, kerääntyi sitten taas kasaan, mutta ei näyttänyt enää minulta. Sillä oli kädessään kirves. Vaihtokauppojen jumala mittaili minua kuin arvioiden. Mitä jäljellä oli, mitä leikattavissa pois.

Tuhlaisin kaiken minkä olin koskaan säästänyt.

Kaikki kääntyisi vielä oikein päin.

© Briitta Hepo-oja 2016

Kirjoittajasta

Briitta Hepo-oja kirjoittaa mielellään hieman vinksahaneista asioista ja inspiroituu kallioista, Pohjois-Suomesta ja valoisista kesäöistä. Häneltä on julkaistu yksi nuortenromaanin (Siilin kuolema, Myllylahti 2015). Ammatikseen hän luuhaa kirjastoissa.

Saatesanat

Usein tarinani lähtevät liikkeelle yksittäisestä sanasta, nimestä tai lauseesta. Niin tämäkin. Yhtenä päivänä sana varpaat ilmestyi päähäni, ja kotiin päästyäni kirjoitin novellin melkein yhdeltä istumalta. Aluksi epäilin tekstin mustaa huumoria, jota oli vähän enemmän kuin teksteissäni yleensä, mutta ulkopuolinen patistus sai minut tarjoamaan novellia eteenpäin, mistä olen tyytyväinen.

PYYDYSTÄ JA VAPAUTA PII NAHKURI

Kuva © Carlos Caetano | Dreamstime.com

Lyhyenlöntä Maamies puhuu bensa-aseman
Lkahvipöydässä lantakouruista ja tuoksuu navetalle.
Hänen matalassa äänessään on lämmin sointi:

– Palasin maalle, kun isä halusi siirtää tilan nimiini.

Lehmät pelastivat mun elämän.

Upotessani tummiin, kosteisiin silmiin maito ehtii
kelmuttua mukissani kuin tinkimaito.

Kassajonossa hän viittooo minut edelleen tietävästi
hmyyllen:

– Heppatyöt haluavat maksaa oman laskunsa.

Sokkotreffien päätteeksi ravaan pysäkillle. Helmikuun
pakkasillassa linja-autosta näkyvät vain perävalot.

Käyskentelen lämpimikseni tienleynnystä päästä
päähän, kun kännykkään kilahtaa viesti Maamieheltä:
”Ajoin ohitsesi. En pysähtynyt, kun et näyttänyt
iloiselta”.

Seuraava auto saapuu tunnin päästä. Se pysähtyy,
niiaa ja puhahtaa. Kaivan kohmeisena rahapussia ja
valitsen paikan lähes tyhjässä autossa. Painan otsani
vasten kylmää ikkunaa ja katselen vastaantulevien
autojen tienpenkkaan heittämiä valoläikkiä.

Junan pyörät kolkkaavat pohjoiseen.
Ravintolavaunussa minut lumoo Kullankaivaja,
jonka iiriksiä ympäröi hehkuva korona. Hän kehittää
tarinoita valoisista öistä, jolloin vaskoolin liike hiertää
esiin kultahiput.

Aarre on aina seuraavassa, kuumeisessa lapiolisessa
Lemmenjoen rantahietaa.

Pikajuna jättää meidät seuraavalle asemalle. Laiturilla
hän taivuttaa minut taaksepäin vahvoille käsivarsilleen ja
suutelee kuin Casablancassa.

Aamulla raollaan olevasta ikkunasta tulvahtaa
auringon jo kuumentaman asfaltin tuoksu. Lokki
kirkaisee kaukana.

Ihollani kimaltaa kultaa ja timantteja.

Kun käännän katseeni, näen vaatekaapin ovesa
henkarissa roikkuvan univormun. Takin rintamuksessa
lukee Vartija-Väktare.

Käännyin kyljelleni. Kullankaivaja hyrisee unissaan.
Takatassut kuopaisevat välillä lakanan kuruja ja uomia.
Suiפוissa korvissa kasvavat karvatupsut.

Metsämies istuu yöllä saunan lauteilla ja tarkkailee ikkunasta kasvimaata. Kun mangoldin varret liikahtavat, hän tähtää ja laukaisee. Äänenvaimennin tussahtaa: yksi jänis vähemmän.

Vilttiin kääriytyneenä katson, kun hän suolistaa saaliinsa. Nylkee. Poistaa lihasta kellarissa omin käsin valetut haulit.

Paistin hän asettelee savivuokaan sipuleiden, porkkanoiden ja perunoiden päälle. Hyppysellinen himalajan suolaa, kierros mustapippuria. Alas leijaileva laakerinlehti.

Talossa on vielä tyhjiä huoneita. Kiertelemme lähikaupungin huonekaluliikkeitä ruuan kypsessä. Valitsemme ruokasaliin pöydän tuoleineen. Toivon, että hänen tuleva vaimonsa pitää niistä.

Illalla katan pöydän ja mies kaataa pikareihin alsacelaista punaviiniä.

Paisti on mureaa.

Kalamiehen kylki hohtaa hopeisena aamuyön hämärässä, kun hän lupaa:

- Saat valita järven.
- En minä tiedä, mistä saa kalaa.
- Kalaa saa kaikkialta.

Huhtikuisena päivänä jäällä on vettä ja kumisaappaissani reikä.

– Nain ensimmäisen naisen, joka minut huolii, kalamies puuskuttaa ja kairaa avantoa.

Hileinen vesi holahtaa.

Hytisen retkituolilla.

Kalamies ottaa vavan minulta.

– Kosin Eiffel-tornin huipulla ja häämatka tehdään Hawaijille, hän julistaa ja suoristaa selkäevänsä.

– Mitä jos nainen haluaisikin mennä jonnekin muualle?

Istun kahvilla Tapsalla ja Mielikillä. Kannon nokassa, kantarellien vierellä, haukkaan mustikkapiirakkaa. Käänän kasvoni valoa kohti. Auringon lämpö hyväilee ihoani ja houkuttelee pisamat esiin.

Pariskunta on pukeutunut Metsolan kuoseihin, pöytään on katettu mesimarjoja ja metsämansikoita. Kangasmetsän tuoksu, takamuksen alla neulasmatto.

Mielikki kaataa lisää kahvia:

– Telle pääsi toisella yrittämällä Joensuuhun opiskelemaan metsänhoitoa. Tuikku taas on vuorotteluvapaalla ja vei tytöt sukeltamaan Malediiveille.

Hänkin on nykyään sinkku. Mitä sille sinun Kalamiehellesi kuuluu?

- Ei napannut. Sai minun puolestani uida tiehensä.
- Lapin safari?

– En osunut kultasuoneen. Metsämieskin oli huti. Poimin ahomansikoita suuhuni. Ne maistuvat yhtä aikaa kirpeiltä ja makeilta.

– Ei ollut Maamiehestäkään kesyttäjäksi, tuhaudan. – Ei edes kahveja tarjonnut.

Mielikki huudahtaa:

– Jos Tapsa ei olisi aikanaan vienyt minua illalliselle, emme olisi tässä!

Isäntä humisee tyytyväisenä, kallistaa latvaansa:

– Ajat ovat erilaiset, vaimoseni. Tytärten on vaikea löytää sopivia puolisoita. Kun metsät ovat tyhjiillään, on mentävä kaupunkiin.

Painan pääni:

- Siellä on vain puolituksia.
- On siellä kokonaisiaakin, Tapsa kahahtaa. Nuotion hiillos roihahtaa liekkiin.

– Muista nämä vanhan metsämiehen sanat: Pyydystä ja vapauta. Tee niin ja löydät viimein sen, joka täydentää sinua.

Mielikki painaa päänsä Tapsan olkapäälle.

Katson heitä, yhdessä kokonaisia, ja loitsin mielessäni:

- Pyydystä ja vapauta. Pyydystä ja vapauta...

© Pii Nahkuri 2016

Pii Nahkuri (s. 1973) on keskisuomalainen kirjoittaja, joka pitää viistosta valosta: silloin kirjaimet piirtävät pisimmät varjot. Myös parhaimmat unet uneksitaan viistojen kattojen alla.

An abstract painting featuring a central, stylized bird's head, possibly a dove, rendered in shades of blue, purple, and brown. The background is composed of various geometric and organic shapes in similar colors, creating a textured, layered effect. The overall style is expressive and somewhat somber.

EHKÄ MEIDÄT PELASTETTIIN
CHRISTINE THOREL

Kuva: © Charon | Dreamstime.com

*Kun suet tätä, sen toivottavasti jo kuollut.
Pahoittelen siitä aiheutuvia ongelmia.
Niitä ei nykyään oikein voi välttää. Ennen kaikki
oli niin paljon helpompaa.*

Tuttu konstaapeli nojasi tuolissaan ensin taakse, niin että selkänoja natisi ja kumartui saman tien kohti Anssia. Naisen äänen rahina kutitti Anssin kurkkua. Toivottavasti tässä ei menisi pitkään. Konstaapeli pudotti paksun paperinipun pöydälle, ja Anssi tunnisti kirjeen.

”Aloitetaanpa taas alusta. Olitteko läheisiä?”

”Pari kertaa tapasimme.” Kuinkahan pitkälle tämä jatkuisi tällä kertaa, ennen kuin pitäisi valehdella?

”Ja miten kuvaisitte häntä?”

”Olihan hän aika erikoinen.”

”Missä olitte elokuun kahdennentoista ja kolmannentoista välisenä yönä?”

”Kotona.”

”Kertokaapa siitä.”

Ei kovin pitkälle siis. Anssi hieraisi nenäänsä.

”En oikein muista kunnolla. Heräsin lasin särkymiseen. Tajusin, että savua on joka paikassa. Jotenkin pääsin pihalle.”

”Ja kaikki tavaranne tuhoutuivat. Paitsi tämä.”

”Aika lailla näin.”

”Miksi?” Konstaapeli iski yks kaks kysymyksellä.

”Se oli töissä. Filmikimarassa.”

Konstaapeli selasi papereita, korostetussilla merkattuja kopioita, ja luki pätkän: *”Nyt on tullut aika minun kuolla, aina se on rankkaa, mutta pidän jatkossakin huolta teistä ihmisistä. Sitä varten minut tänne luotiin.”*

Konstaapeli vaikenä ja katsoi tiiviisti Anssia, mutta Anssi ei keksinyt, mitä nainen häneltä odotti.

”Sanoisitteko, että hän oli järjissään.”

Vaikea kysymys.

”En minä oikeastaan tuntenut Hukkaa kovin hyvin”, Anssi venkoili. Tästä hänellä oli kokemusta.

”Pelastettiinko sinut?” nainen kysyi, ja hänen silmiinsä syttyi terävä katse, kuin saalistajalla.

Anssi kumartui eteenpäin ja katsoi naista silmiin:

”Ehkä meidät kaikki pelastettiin.”

Anssi puristi puhelimen pään ja olkapään väliin samalla kun yritti kaivaa avaimia esiin. Riina pyysi kolmannen kerran.

”Kuule, mä olen ihan tosissani. En ala valehdella”, Anssi sanoi puhelimeen. Sormet tavoittivat avainrenkaan taskun poimuista. Anssi astui matalan metalliaidan yli ja kiersi kotitalonsa varjoon. Hän näki jo talon nurkalta miehen, joka makasi vastaleikatulla nurmikolla rentona, toinen käsi pään alla. Mies pureskeli jotain tikkua kuin vanhan ajan tukkijätkä. Kasvoja ei näkynyt, kapteeninlakin lippa varjosti. Vain sänkinen leuka ja lotkahtelevaa kaarta kiertävä tikunpää erottuivat. Turpean mahansa päällä mies piti ruusukimppua. Kukkien häikäisevä punainen hehkui virttynyttä T-paitaa vasten. Anssi huomasi pysähtyneensä tuijottamaan, käänsi katseensa ja jatkoi matkaa. Alakerran pesulan avoimesta ovesta tulvahti kemikaalin tuoksu.

Riina ei luovuttanut.

”Okei. Mutta sanon, miten asiat on, jos Pete kysyy.” Anssi pudisti päätään naisen sinnikkyydelle. Puhelin lipsahti olkapäältä ja teki hitaan voltin ennen kuin iskeytyi asfalttiin. Anssi kumartui nostamaan sitä. Haljennut näyttö heijasti valoa sinisissä kaarissa, ja Riinan loppumaton pulputus peittyi hänen kämmeneensä. Anssi katkaisi puhelun.

”Oikeasti olen vaarallinen sotakone.”

Anssi pyyhkäisi põlyt puhelimestaan ja kääntyi katsomaan. Mies oli noussut nojaamaan kyynärpäähänsä. Tikku pyöri nyt sormissa.

”Mitä?” Anssi sanoi vaikka tiesi, että hulluille ei kannattanut jutella.

”Oikeasti olen vaarallinen sotakone, toisin kuin tuo sinun laitteesi”, mies sanoi, kävi makuulle ja lauloi syvällä kumealla äänellä: *”Tahdon sulle olla hyvin hellä, muuten en sua voisi käsitellä. Kauas tahtoisin sut sylissäni kantaa”.*

Anssi perääntyi rappuun ja kipaisi portaat ensimmäiseen kerrokseen. Kotona hän varmisti, että puhelin toimi yhä.

Facebook kysyi: Mitä mietit? Anssi alkoi näpyttää: Näin juuri vaarallisen sotakoneen ruusupuskan kanssa–

Anssi pyyhki kirjaimet pois. Oliko sillä oikeastaan mitään väliä, mitä hän näki.

Anssi polkaisi viimeisen ylämäen ennen kuin kurvasi pihaan. Hän oli taas suostunut tuuraamaan Jonia ja

päätynyt tekemään tuplavuoron. Filmikimaran DVD-rivistöt vilkkuivat silmissä, kun hän sulki ne. Hän halusi vain kotiin lepäämään.

Mies oli taas pihalla. Istui sohvalla pesulan ikkunan edessä ja katseli pilviä lippansa alta. Anssi jarrutti niin että oli lentää ohjaustangon yli. Hän vei pyöränsä varastoon ja nyökkäsi miehelle palatessaan varaston hämärästä.

”Pitäisi kohta kantaa tämä sisälle”, mies sanoi leveästi hymyillen ja taputti sohvaa.

”Tarvitsetko apua?” Anssi sanoi vilkaistuaan ympärilleen. Mistä sohva oli tullut?

”Toki. Mikä jottei. Sitähän minulta odotetaan. Vanhalta mieheltä. Mutta istu hetkeksi”, mies sanoi ja taputti jälleen sohvaa topakasti. Tyynyistä pelmahti pölypilvi, ja hiukkaset tanssivat auringossa. Anssi tuijotti sohvaa. Se oli vanhan värinen, jotenkin epämääräisesti sininen, ja se oli todennäköisesti ollut likaisen värinen jo uutena. Anssi istui puolella kankulla käsinojan viereen, niin kauas miehestä kuin pääsi ja patisti hymyn esiin. Hän oli liian kiltti. Ihan liian kiltti.

”Kuinkas sen lupauksen kanssa kävi?” mies sanoi virnistellen niin että tummat hampaat näkyivät.

Anssi tuijotti miestä ja yritti turhaan keksiä asiayhteyttä.

”Niin, nostetaanko sohva hissiin” hän sanoi teeskennellen innostunutta omastakin mielestään kehnosti. Mies haisi vahvasti joltakin, mitä Anssi ei välittänyt kokea suljetussa tilassa.

”Se joutaa vielä odottaa. Tarkoitin sitä puhelintyttöä.”

Riinaa.

”Ei ole tarvinnut valehdella”, Anssi sanoi ja toivoi, että mies ei kyselisi enempää. Hänen suhteensa Riinaan oli aina ollut lähinnä kuvitteellinen.

”Sinun pitää kuule piirtää rajat johonkin. En olisi tässä puhumassa, jos en olisi sitä aikanaan oppinut. Anna muiden huolehtia omista murheistaan.”

Anssi katsoi miestä kasvoihin, ensimmäisen kerran avoimesti, arvostelematta. Miehellä oli ystävälliset rypyt ja muutama kiukkuinen arpi otsalla ja vasemmassa poskessa. Irikset olivat kellertävät, melkein oranssinruskeat ja hampaat hirvittävät, kuin lastuiksi aukeavaa rautaa.

”No nuorimies, katsotaanpa voinko auttaa mitenkään”, mies sanoi ja ponkasi seisomaan. Anssi

nousi, tarttui sohvaan ja kyyristyi nostamaan. Mies meni omaan päähänsä ja tempaisi sen ylös, niin että Anssi oli kaatua.

”Hiukan hitaammin kenties?” mies kysyi ja laski sohvaa alemmaksi. Anssi punnersi seisomaan sohvan kanssa.

Yhdessä he saivat sohvan keploteltua hissiin ja ensimmäisen kerroksen yläkerrassa. Asunto oli pesulan yläkerrassa, Anssia vastapäätä, ja ovesta luki Hukka. Huoneisto oli kummallisella tavalla paljas: patja alkovissa lattialla, tietokone laatikon päällä, televisio ja pelikonsoli, ja joka paikassa kasveja – suuria ja pieniä, ruukuissa ja amppeleissa. Ainoassa huoneessa oli tyhjä kohta sohvaa varten. Hukka peruutti sohvan kanssa nurkkaan ja törmäsi yksinäiseen tuoliin. Isolehtinen ruukkukasvi keikahti uhkaavasti, muttei kaatunut. Anssi laski sohvan linoleumilattialle ja henkäisi.

”Istu alas. Saat juotavaa.”

Anssi istui sohvalle ja jäi odottamaan, mitä mies hänelle toisi.

Hukka palasi mukanaan kaksi lasillista simaa. Hän tyrkkäsi toisen laseista Anssille, siirsi suuren ruukun tuolilta yhdellä kädellä ja nosti tuolin vaivattomasti aivan Anssin eteen.

”No annahan kuulua”, mies sanoi ja hori simaa lasin reunalta. Ryppyjen seasta pilkisti tuikkiva silmäpari.

”Riina on ystävää. Ollut jo pitkään.” Sima maistui vahvalta. Ei ollut mitään kaupan vappujuomaa.

”Hyväkin?”

”Ollaan me läheisiä.” Kuin planeetta ja satelliitti.

”En minä sitä tarkoita. Kuka tahansa pystyy olemaan läheinen. Mutta osaatko olla sinä?”

Anssi aikoi väittää vastaan, mutta ei tiennyt mihin.

Mies tuuppasi häntä rintaan. Toisen kerran.

”Mitä sinä?” Anssi sanoi ja yritti nousta sohvalta, mutta mies oli nopeampi ja nykäisi tuolinsa Anssin jalkojen väliin. Painoi hänet nojaamaan pehmustettuja tyynyjä vasten. Sohva haisi pölyiseltä hielä.

”Tässä sinä olet. Tämä sinä olet. Osaatko?”

Anssi tarttui Hukkaa ranteesta, yritti työntää kättä syrjään, mutta miehen ote oli luja. Käsi ei hievahtanutkaan. Mies hörppäsi simaa ja tillitti Anssia silmiin.

”Tajusin jo. Voit päästää”, Anssi sanoi ja mittaili matkaa eteiseen.

”Mitähän luulet tajunneesi. Kuuntele kun kerron.”

Se tapahtui tässä melko lähellä, itse asiassa. Vaikka ettehan te sitä tiedä, niin paljon on muuttunut. Talot ja kaikki. Siihen aikaan oli vain metsää. Uskotko, että vihaan metsää. Ei mitään keinoa kunnolla nähdä vihollista, niitä voi olla vaikka kaikkien puiden takana piilossa, etkä näe. Eivät nämä viholliset toki mahtuneet puiden taakse, mutta ei niitä koskaan pystynyt kunnolla näkemäänkään. Liikaa kaikkea. Eikä kuuntelemisestakaan ollut paljoa iloa, kun joka paikassa narskui ja paukhteli ihan omia aikojaan. Pakkanen ja kuivat risut. Mutta nyt menen asioiden edelle.

Mies hörppäsi simaansa mietteliäänä. Silmät olivat auki, mutta ne katsoivat johonkin, mitä Anssi ei voinut nähdä. Sisäänpäin. Menneisyyteen. Hulluuteen. Anssin jalka oli jumissa tuolin ja sohvan välissä, mutta hän ei uskaltanut liikkua. Ainakaan mies ei vaikuttanut uhkaavalta. Enää.

Meitä oli tuhat. Sanoivat, että se riittää vallan mainiosti, ja kyllähän se riittikin, mutta ei siinä paljoa ylimääräistä ollut, ei.

Oltiin siellä metsässä ja jahdattiin yksisarvisia. Oletko koskaan nähnyt yksisarvista? Etpä ole, onnenpoika. Se ei kuule ole leikin asia, kun sellainen saa sinusta vainun. Ja niitä oli täällä ainakin sata.

Tuhat ja sata.

Sen pitäisi jo kertoa jotakin.

Mutta me osattiin kyllä hommamme. Ei oltaisi voitu olla osaamatta, se oli täällä päänupissa valmiina. Muu on opittua, pianonsoitot ja kärrynpyörät.

Me oltiin jo kahden viikon ajan ajettu niitä ja saarrettu. Sukset olisivat olleet poikaa. Niillä kun olisi sujutellut pitkin hankia, ei olisi juuri hiki tullut, vaikka ilman suksiakin asiat alkoivat olla jo hyvällä mallilla. Mutta lähitaistelu. Siitä meillä ei ollut juuri minkäänlaista kokemusta. Vain dataa.

Niin sitten tietenkin kävi, että me luultiin kiristävämme saartorengasta, kun joku porukka olikin livahtanut läpi. Kuulin sen ensimmäisenä. Mubkean hörähdyksen selän takaa. Kävioeläimet on sellaisia. Omahyväisiä. Ne olisi voineet vain tappaa meidät, mutta ehkä niillä ei ollut nälkä. Ehkä ne tajusi, että lihaa on vain pinnaksi. Kuulepa kuinka hauis kumisee!

Meitä oli kymmenen ja vastassa kolme kuolaavaa yksisarvista. Me oltiin jälkijoukoissa, siivouspartioissa. En ollut koskaan nähnyt hyväkuntoista yksisarvista

lähietäisyydeltä, mutta päähän ilmestyi kuvia kuin ajatuksia. Niin paljon tietoa, ja toiset kävi läpi samaa. Siinä me seisomme aukiolla puhisten ja muristen. Hengitys huurusi, enkä pystynyt habmottamaan yksisarvista kerralla. Perhanan puut. Mutta tiesin, että niille otuksille ei saisi antaa periksi. Jos perääntyisimme tuumaakaan, olisimme pian sarvipäiden pääjoukon sylissä.

Murahdin lähimmille susille. Ne ymmärsivät.

Odotimme. Odotimme.

Ja viimein yksisarviset väsyivät puhisemaan ja tulivat kohti sarvet tanassa. Se ei muuten ole leikin asia. Sellainen yli puolimetrinen vahva seiväs. Kyllä sillä meikäläiseltäkin olisi henki lähtenyt, mutta ei lähtenyt, sillä hyppäsin sen otuksen sarven päälle. Liu'uin hajareisin vahvaa sarvea alas ja mätkähdin mahalleni sen otsalle. Mitään niin pehmeää en ole ikinä tuntenut kuin yksisarvisen turpakarvat.

Lempeää ja lämmintä. Ne kutittelivat varpaita. Tiesitkö, että ne erittävät päästään jotain, hormoneiksi niitä kai nykyään kutsutaan. Hiukan rapsutat yhtä turvasta, ja olet valmis päivälliseksi. Mutta me olimme toki immuuneja pahimmalle.

Yksisarvinen alkoi temuta ja nyökkäillä. Otteeni lipsahti ja kellahdin yhden tassun varassa nurin niskoin. Olin silmätysten sen otuksen kanssa. Enkä aikunut hellittää.

Se katse. Jos joskus olen nähnyt murhanhimoisen katseen, niin sen eläimen silmissä. Ei se tyhmä ollut. Tajusi saman tien, että olin lähtemättömissä. Se alkoi hirtua ja räähkyä. Ravisteli päätään, ja minä otin liikkeestä vauhtia ja loikkasin sen korvien väliin. Nappasin tukevan otteen sen takkuisesta, haisevasta harjasta ja pyörähdin sen selkään istumaan.

Silloin ulvoin! AUUUUUUUUU! Oli se sen verran upea hetki. Yksisarvisen huumaava tuoksu oli saanut minut pauloihinsa, ja halusin painia.

Siitä tunteesta en kauaa saanut jäädä nautiskelemaan. Yksisarvinen kavahti takajaloilleen. Yritti pudottaa minua pois. Tartuin hampaillani sen kaulaan, ja se uskoi kerrasta, ei yrittänyt enää uudestaan. Se alkoi juosta, ja minä sivalsin kynsilläni suuntamerkkejä sen kaulalle. Veri. Se on sellainen haju, joka huumaa, mutta yksisarvisen veri. Sitä ei voi edes yrittää selittää. Ja se huuto.

Tunsin sen lihakset allani. Ne muljuivat rytmikkäästi, venyivät ja pullistelivat. Sen veri tahrasi minut ja värjäsi hangen, mutta en luovuttanut. Tajusin, etten ole yksin, että jossakin lähellä toverini ratsastivat yksisarvisia kuolemaansa ja loput laumasta juoksi hukkina kintereillä. Yksisarviseni vavahti kerran tai kaksi, ja tiesin jonkun

napanneen sitä jalasta.

Näin me pakotimme ne yhä kauemmas pääjoukosta. Juoksumme ne läkähdyksiin ja hiukan pidemmällekin. Ja sitten ne kaatuivat silmät sumeina. Loikkasin yksisarvisen selästä. Eikä siinä ole juuri mitään kerrottavaa. Kuolleen se näyttää aika samalta kuin mikä tahansa muukin. Sääliittävältä. Hävinneeltä.

Anssi havahtui siihen, että mies tuijotti häntä tiukasti silmiin. Tarina oli loppunut.

”Siinä sinulle opetusta. Sun pitää näyttää, kuka on pomo.”

Anssi nyökkäsi hitaasti.

”Sano se.”

Anssi avasi suunsa ja sulki sen.

”Sano nyt: Näytän että olen pomo!” Mies takoi rintaansa vapaalla kädellä. Lasista loiskahti simaa matolle.

”Minä olen pomo.”

”Tunnetta siihen. Puhelin esiin. Soitat sille puhelintytölle. No kaiva vaan.”

Anssi kurotti puhelimen taskustaan. Mies nyökkäsi ja elehti Anssia jatkamaan. Anssi etsi Riinan numeron ja soitti. Hälytysääni säräsi korvassa. Jalasta loppuisi kohta verenkierto.

”Minä olen pomo, minä olen pomo”, mies supatti innoissaan Anssin naaman edessä.

Riina vastasi.

”Sano se!” Mies hihkaisi ja loiskautti lisää simaa.

”Tuota, moi Riina. Mä sitä vaan soitin, että tavallaanhan mä niinkuin. No siis että olisin se pomo tässä, että mä voisin päättää, että en nyt valehtele.”

Sanan sanominen toi uskoa, Anssi jatkoi: ”Mä en valehtele Petelle. Itse asiassa, ajattelin kertoa sille totuuden joka tapauksessa.”

”Pomo! Pomo!” Mies hihkui. Hän oli noussut tuolistaan ja tanssahteli pitkin olohuonetta. Anssi sai jalkansa vapaaksi. Sitä alkoi pistellä tuskallisesti melkein saman tien. Riina nauroi puhelimesta.

”Ei sun tartte mitään valehdella. Mä jätin Peten jo viikko sitten, kun se oli niin omistava. Tapsa on ihan samaa mieltä.”

Anssi ihmetteli, kuka Tapsa. Riinan pulina vain jatkui.

”Mut nyt mä oon pulassa, kun sen kaikkia kamoja on täällä, enkä mä pääse niistä eroon. Tai voisinhan mä heittää ne roskiin, mutta en mä halua olla ilkeä. Mutta

sä voisit lainata autoa porukoiltas.”

”Riina, en mä sitä niin helposti saa.”

”Kysyt vaan, kyllä ne antaa. Sanot isälles, että autat mua, niin kaikki järjestyy. Hei, tulet huomenna tähän kuudelta. Mä kannan tavarat alas odottamaan.”

”Kuudelta. Joo.”

Riina muiskautti suukon linjoille ja katkaisi puhelun. Anssi tuijotti puhelintaan. Paraskin pomo. Mies oli jähmettynyt kesken tanssiasteleeseen. Kätet löysästi ilmassa kuin gibbonilla.

”Nyt se yksisarvinen kyllä söi sut. Ja kun se syö sut, se lisääntyy ja syö kaikki muutkin. Ne on kuule sellaisia. Ei saa antaa yhtään periksi. Ne pitää ratsastaa kuoliaaksi, ei ne muuten jätä rauhaan.”

Anssi tunsi, kuinka puna kihosi poskille. Mikä oikeus Hukalla oli puhua Riinasta tuolla tavalla?

Anssi pysäköi auton Riinan kotitalon pihalle. Riina kyykki seinää vasten pussien ja nyssyköiden ympäröimänä, tupakka roikkui laiskasti suupielestä. Silmät piilottelivat aurinkolasien takana.

”No tulithan sä”, Riina sanoi.

”Piti odottaa, en ollut ihan ajokunnossa.”

Riina kohotti ensin aurinkolaseja ja sitten toista kulmakarvaansa tavalla, joka oli tullut Anssille tutuksi jo lukiossa. Riina katsoi kelloa merkitsevästi.

”Oli vähän vahvempaa simaa kuin odotin”, Anssi selitti ja halusi heti potkaista itseään. Mitä se Riinalle kuului, hän oli täällä nyt.

”No tavarat on tässä”, Riina sanoi.

Anssi alkoi nostella pusseja takapenkille, nyssyköitä nyssyköiden perään. Olisi ollut edes järkevä kassi tai kaksi. Hän sai kaiken autoon, ja Riina nousi seisomaan.

”Hei, kiitos kamalasti, jään sulle velkaa.”

Taas. Silti Anssi auttaisi Riinaa aina. Hän oli sen velkaa. Tyttö oli sentään hymyillyt hänelle lukiossa, sanonut ystävällisen sanan, pitänyt Anssin pinnalla, kun tämä oli pyytänyt apua läksyissä, ja olihan heillä ollut se yksi yö Sallan bileissä. Kuinka kauan siitä jo oli?

”Sähän tiedät, missä Pete asuu. Mulla on treffit, niin mun pitää mennä.”

Riina moiskautti märän pusun suoraan suulle ja lähti kävelemään reippain askelin. Vilkkutti hetken päästä ja hymyili, niin että aurinkokin himmeni. Perhana tuota naista. Anssi pyyhki syljen pois ja hyppäsi autoon. Pete sentään auttaisi kantamaan tavarat.

Mutta Pete ei ollut kotona eikä vastannut

puhelimeen.

Anssi soitti Riinalle, joka vastasi viidennellä yrityksellä.

”Kai se odotti sua kuudelta, niin kuin me sovittiin.”

”Mä en pidä siitä, kuinka sä kohtelet mua.”

”Voi luoja, Anssi. Et kai sä kuvittele saavas jotain erityiskohtelua yhen känniyön perusteella?”

”En mä sitä. Sori. En mä tarkoittanut.”

Takapenkki täynnä Peten likaisia sukia ja mitä lie muovipusseissa. Anssi huokaisi. Hän veisi ne kotiin. Hän oli sellainen. Naapurin sekopää oli oikeassa. Mutta sekopää. Anssi pitäisi visusti huolen, ettei enää joutuisi miehen kanssa tekemisiin.

Puhelin pyörähti käteen: Mitä mietit? Kuljetusfirma Anssi Muikkunen taas asialla–

Anssi pyyhki tekstin pois. Ei tarvinnut olla ilkeä, vaikka harmittikin. Miksi hän oli aina se, joka pyyteli anteeksi?

Anssi pujotti muovipusseja ranteisiinsa ja joka sormeen. Mitä ihmettä ihmiset raahasivat toistensa koteihin, että se oli niin olennaista saada takaisinkin. Anssi oli kerran asunut naisen kanssa, mutta ei Riinan, ja lähtiessään hän oli ottanut vain reppunsa, pari vaatekertaa, tietokoneen ja pyöränsä. Romua sai kaupasta, kun vain jaksoi hakea. Isältä sitä sai ihan hakemattakin.

Anssi mahtui hädin tuskin alaovesta pussien kanssa, eikä viitsinyt rämpiä portaissa niiden kanssa. Sangat puretuivat sormiin ja kipu alkoi käydä sietämättömäksi. Jossakin sulkeutui ovi ja portaista kuului rempseät askelet.

Hissi pysähtyi. Naapurin sekopää pomppasi viimeiset portaat kerralla ja avasi oven Anssille.

Anssi tuijotti hämmentyneenä Hukan kellertäviin silmiin. Mies hymyili häpeilemättä koko likaisella hammasrivillään.

”Yksisarvisen haaskalta tulossa? Se syö vielä kaiken.”

Anssi ei edes murahtanut vastaukseksi, vaan tunki miehen ohi hissiin ja painoi nappia.

Ovi oli juuri menossa kiinni, kun mies tempaisi sen auki.

”Et ole kuullut koko tarinaa! Nyt ei ehdi, mutta kuulet vielä!”

Jostain syystä Anssi ei yhtään epäillyt asiaa. Ilmeisesti hänen pitäisi linnoittautua kotiinsa tai muuttaa pois, jos halusi välttää tapaamasta miestä.

Lihansyöjäyksisarvisia ja ihmissusia. Jopa hänen hullunsakin olivat aivan omaa luokkaansa.

*L*uojat rakensivat meidät vain yhtä tarkoitusta varten. Totakoneiksi rajariitoihin.

Suojelemaan elämää. Mutta silti se kirpaisee, että meidät unhoitettiin tänne. Minulla on ollut aikaa ajatella. Todennäköisesti hallitus keskeytti ohjelman, eikä budjetissa enää ollut varoja meidän palauttamisemme. Ehkä he suusivat laskeneensa lähetetyt yksiköt viimeisen päälle tarkasti, niin että yhtään ei jäisi henkiin. Minä jäin henkiin, eikä ole mitään, mikä minut tappaisi. Niinpä joudun kohta taas kuolemaan.

Anssi istui sohvalla ja töni Peten muovikasseja Asyrjemmälle. Muovi hiosti helteessä jopa kotihousujen läpi. Hän oli soittanut Riinalle, että tämä tekisi jotain. Turhaahan se oli. Riina oli saanut tavarat käsistään, eikä aikonut tehdä niille mitään, moitti vain Anssia viivyttelystä. Oli muka Anssin oma ongelma, että hän ei ollut vienyt tavaroita ennen kuin Peten piti lähteä matsiin.

Anssi kääri harmistuksensa selityksiin. Riina oli selvästi sanonut, että kuudelta, ei hän voinut tätä syyttää tai Peteä. Pitäisi vain jotenkin järjestää tavarat Petelle. Mutta silti.

Anssi oli soittanut Petelle, joka oli pyytänyt tuomaan tavarat toisen kerran. Kun Anssi selitti, ettei saanut autoa kovin helposti lainaan, Pete oli luvannut tulla hakemaan kamansa.

Keskustelu oli käyty yhteensä kolme kertaa, viikon välein.

He olivat samaa mieltä vain siitä, että tuskin pusseissa mitään kamalan tärkeää oli. Anssi oli käynyt tavarat läpi, ihan vain varmistaakseen, ettei Riina ollut pakannut pilaantuvaa savukalaa minkään pussin pohjalle. Hän oli löytänyt märän, haisevan pyyhkeen samasta pussista tabletin kanssa. Silloin hänen oli tehnyt mieli heittää kaikki ikkunasta. Romujen kohtalo ei selvästi kiinnostanut edes Peteä, miksi hän sitten näki näin paljon vaivaa.

Hän oli kuitenkin pyykännyt ja viikannut vaatteet. Tavarat menivät pienempään tilaan, eikä mikään haissut.

Nyt sohvan toisessa päässä oli kaksi pussia vähemmän, mutta joskus Anssi epäili, että ne lisääntyivät, sillä ne tunkivat syliin lupaa pyytämättä. Kohta niitä pitäisi kai ruokkia. Tai heittää ne roskiin.

Ei Anssi heittänyt pusseja roskiin. Hän avasi television ja jäi tuijottamaan tosi-tv-ohjelmaa. Hän odottaisi taas viikon ja soittaisi Petelle.

Anssi havahtui ovikellon ääneen. Hän oli torkahtanut muovipusseihin nojaten, ja naama oli aivan hikinen ja kuolassa. Selkää vihlaisti, mutta hän pääsi säällisessä ajassa ovelle, avasi sen samalla kun haroi tukkaansa.

”No huomenta. Kuorsaus kuului pihalle asti, niin ajattelin tulla juttusille.”

Hullu mies. Mukanaan mutteripannu ja kahvinporoja. Anssi vilkaisi kelloaan. Iltauutiset alkaisivat piakkoin.

Anssi ei ehtinyt kunnolla astua syrjään, kun mies tunki asuntoon ja suunnisti keittiöön kuin kotonaan. Anssi tajusi ensimmäistä kertaa, että asuntojen täytyi olla samanmalliset, hänen asunnossaan vain oli paljon enemmän huonekaluja. Kaikkea sellaista, mistä isä ei ollut raskinut vielä kokonaan luopua, mutta ei halunnut kotiinsa. Anssi huoli, säästihän siinä sen vaivan, että joutui menemään kauppoihin. Jos joskus muuttaisi isompaan.

Keittiöstä kuului kolinaa. Anssi meni varmistamaan, että mies ei rikkonut mitään. Jotenkin hänestä tuntui, että kaikki sitruunanpuristimesta alkaen olisi miehelle vierasta.

”Tarina on kesken, mutta se vaatii hyvää kahvia. Arvasin että sinulla ei ole kunnan välineitä. Jotkut näistä uusista keksinnöistä ovat ihan käteviä” mies sanoi, ja heilutti mutteripannua päänsä päällä samalla kun kolusi laatikossa.

Anssi avasi yläkaapin ja kurotti miehen selän yli kahvimitan, mutta pudotti sen miehen päähän. Tiskiin menisi.

Mies nappasi hämmästyttävän nopeasti kopin kimpoilevasta mitasta ja virnisti Anssille.

Kahvinkeitto oli hypnoottista seurattavaa. Yhtä aikaa päämäärätöntä kaahotusta, jossa ei tuntunut olevan yhtään tarpeellista liikettä, ja silti kahvi syntyi tarkan täsmällisesti ja harkitusti, ja maku oli oivallinen.

Anssi lämmitteli kämmeniään kuppia vasten. Oli vaikea uskoa, että joku oli vielä kuumempaa kuin ilma, kun puhalluskin tuntui hellältä herätykseltä

lämmenneellä iholla.

Hän oli päästänyt hullun kotiinsa.

Meillä oli yleisluontoinen suunnitelma. Partio oli löytänyt sopivan kanjonin. Tarkoitus oli ajaa jäljellä olevat yksisarviset sinne. Ne eivät ole kovin taitavia kiipeämään, mutta alfa sanoi, että ne yrittäisivät. Ja ne todennäköisesti tappaisivat toisiaan voidakseen seistä ruumiiden päällä. Yritimme siis saada ne ajetuksi kanjoniin ja seistä itse tukkeena, mutta siinäkin oli vaikeutensa, yksisarviset olivat hajallaan pareina, koska ne halusivat lisääntyä, ennen kuin saisimme kaikki tapettua.

Tiedätkö, miten yksisarviset lisääntyvät? Ne hedelmöittävät toisensa ja sitten ne taistelevat kunnes toinen kuolee. Vahvempi syö heikomman, ja poikaset saavat siitä ravitsevan alun elämälleen. Kaksi kuukautta yksisarvinen piileskelee metsissä, sitten se synnyttää viisikymmentä pirua. Ne ovat pieniä ja söpöjä, mutta voivat syödä aikuisen ihmisen minuutissa. Nelijalkaisia piraijoja. Jos en tietäisi paremmin, sanoisin, että niissä kaloissa on yksisarvisen verta. Harva eläin on niin murhanhimoinen kuin yksisarvinen. Jos emo ei ole tarpeeksi nopea, poikaset syövät sen. Mutta se ei haittaa, lajia siis. Sillä kahdesta yksisarvisesta tulee viisikymmentä. Ja niitä oli nyt metsissä lisääntymässä.

Meillä oli siis alle kaksi kuukautta aikaa kerätä ne kasaan, tai ne jyrksivät lihat tukirangoistamme ja valtaisivat koko planeetan.

Suunnitelmahan oli sysipaska, toimisi ehkä jollain toisella planeetalla, mutta ei täällä. Se oli kuitenkin ohjelmoitu alfaan, niinpä sitä käytettiin. Vain alfauros saattoi sen muuttaa, enkä minä ollut alfa, kaukana siitä. Niinpä en vain noudattanut kaikkia käskyjä.

Jos näin yksisarvisen piileskelemässä puun takana, teurastin sen hetkeäkään miettimättä. Painin verenkarvaisella hangella niiden kanssa. Hengityksemme höyrysi ja veren lemu tunkeutui sieraimiini ja sai minut haluamaan lihaa hampaideni väliin. Kuolemansyleily yksisarvisen kanssa ei ole leikin asia, mutta selvisin jokaisesta.

Anssi huomasi hengityksensä kiihtyneen, ajatukset takeltelivat. Yksisarvisia, taisteluita. Hän vei kupin huulilleen jotakin tehdäkseen, kun Hukka nykäisi yhdellä liikkeellä paidan päältä ja paljasti valtavat arvet hartioissaan ja kaulallaan. Anssi tuijotti miehen voimakasta rintakehää ja ihon alla verkkaisesti liikehtiviä

lihaksia. Kahvi valui leukaa pitkin paidalle ja levisi kuumaksi läntiksi kankaaseen. Anssi nykäisi kankaan irti ihosta ja alkoi riisua paitaa.

Mistä hitosta tuollaiset arvet olivat peräisin? Ehkä mies oli paininut karhun kanssa ja tullut hulluksi.

”Kuolemansyleily yksisarvisen kanssa. Sen kun on kokenut, niin muuta ei enää kaipaakaan. Olen minä koittanut painiskella ihmisten kanssa, naisten ja miesten, ja mitä siinä välissä onkaan, mutta ei se ole samanlaista. Teissä ei ole intohimoa. Sinäkin tuollainen väytys. En huolisi sänkyyni vaikka maksaisit.”

Anssi oli keplotellut kädet T-paidan hihoista, mutta työnsi ne saman tien takaisin. Märkä kangas oli jo muuttunut kylmänihkeäksi. Poskia kuumotti.

”Ei mitään rajoja”, mies sanoi ja pudisti päätään. ”Mutta kyllä minä teitä aina autan. Siihen minut on ohjelmoitu.”

”Mutta ne yksisarviset”, Anssi sanoi vaihtaakseen puheenaihetta.

Mikä lie vika minussakin oli, kun en noudattanut suunnitelmaa, mutta ihan hyvä vika se oli, kun olen tässä edelleen. Kovin moni ei voi sanoa samaa.

Ajoin niitä nyt yksin. En kaivannut laumaa, ja useimmat laumastani olivat kuolleet. Olivat yrittäneet pakottaa yksisarvisia johonkin tiettyyn suuntaan, mutta ei niitä voi pakottaa. Ne tekevät, mitä haluavat. Ne voi voittaa vain, jos saa ne haluamaan kuolemaa.

Härnäsin niitä, astuin näkösälle ja hävisin. Kannoin suussani kuolleesta ruhosta kaivamaani yksisarvisen sikiötä niin kauan kunnes se alkoi haista. Sen nähdessään yksisarviset menettivät järkensä. Ne kävivät päälle sumeilematta, ja minä otin ne avosylin vastaan. Sarven ja hampaat. Ne lemusivat himolta ja raivolta, ja kun nuolin verta niiden kaulalta ja nivusista, minäkin tuoksuin hetken siltä ja houkutin luokseni jälleen uuden yksisarvisen. Niin minä niitä tapoin. Varastin niiden pelin. Tein niistä häviäjiä.

Ja ne menivät halpaan yksi toisensa jälkeen.

Tapasin muutaman yksinäisen rikkurin. Aloimme saalistaa löyhässä laumassa. Teimme yhteistyötä, kun se oli tarpeen, mutta jokainen oli omillaan. Pelasimme niiden peliä, himoa ja raivoa. Ja voitimme! Sitä ne eivät olleet odottaneet.

Kun kaksi kuukautta oli ummessa, me viisi viimeistä odotimme kauhun vallassa, montako yksisarvista pirunpoikasta vainuaisi meidät ja kävisi kimppuumme.

Mutta niitä ei kuulunut. Olimme onnistuneet tehtävässämme. Voittaneet pelin.

Hukka tuijotti Anssia pöydän yli. Tarina oli päättynyt.

”Mutta mitä sitten tapahtui?”

”Ei mitään, ei niin yhtään mitään. Parituhatta vuotta sujahti nopsaa ja toisetkin ihan helposti, vaikka sitten alkoi olla vaikeampi pysyä tapahtumien perässä. Ja kaikki se säätäminen kuolemissa, että kirkonkirjat ja väestörekisteri pysyivät kuosissa.”

Anssi tuijotti Hukkaa takaisin. Ukko oli uskomattoman sekaisin.

”Aika lähteä”, Anssi sanoi ja nousi ylös näyttäen esimerkkiä.

Hukka hymyili ja nousi tuolistaan. Anssi seurasi miestä ovelle varmistaen, että tämä ei unohtuisi matkalle. Mietti kuumeisesti, millä sanoilla saisi ukon pysymään poissa.

”Totta. Minun olisi aika kuolla. Sitä tavallaan edellytetään minulta, normaalia käytöstä”, Hukka sanoi ja virnisti. ”Luulet, etten onnistu!”

Anssi kurotti eteisessä miehen ohi ja avasi ulko-oven.

”Liikaa elämää, ei se enää mahdu yhteen tarinaan. Korkea aika vaihtaa toiseen. Laitan sinulle kirjeen, että ymmärrät”, ukko sanoi, omalta oveltaan.

Anssi lupasi itselleen, että heittäisi sen roskiin avaamattomana ja sulki oven. Asunto oli oudon hiljainen ja eloton, vain Peten muovikassit muistuttivat muista ihmisistä. Hän istui sohvalle niiden seuraksi ja mietti, milloin yksinäisyys oli saanut hänestä otteen.

”En minä ketään huijaa”, hän sanoi ääneen ja nauroi, vaikka rintaa puristi.

Seuraavat viikot kuluivat verkkaisesti videovuokraamon ja opiskelun hitaassa pyörteessä. Eräänä aamuna Anssi oli lähdössä töihin, kun hän löysi matolta paksun kirjekuoren, jonka päällä oli keltainen tarralappu. Anssi sieppasi kirjeen matkaan ja työnsi sen reppuunsa. Töissä hän ehti vilkaista sitä. Lapussa luki ”Älä säilytä kotona.” No se oli hoidettu, Anssi tuumi ja työnsi kirjekuoren kaappiin eväskeksiensä taakse. Hän ei aikonut lukea Hukan tarinaa, mutta ei halunnut heittää kirjettä poiskaan. Vaikka he olivat tavanneet vain muutaman kerran, Anssi huomasi kaipaavansa miestä. Tämän itsevarmuutta ja elämänpaloa. Miten sellainen ihminen saattoi haluta kuolla? Vanhuusko sen teki?

Tuhansien vuosien vanhuus, mies varmaan sanoisi.

Anssi huokaisi. Hän oli vasta täyttänyt kolmekymmentä ja usein tuntui, että elämässä oli liikaa osia, jotka eivät sopineet yhteen. Hän tunsi itsensä vanhaksi ja väsyneeksi. Parempi avata kauppa.

Kesä lähestyi hissukseen loppua. Työt päättyisivät, gradu ei ollut edennyt.

Muutaman kerran Anssi arveli nähneensä vilauksen miehestä rapussa tai kuullessa alaoven kolahduksen. Hän hymyili ajatellessaan, ettei mies sitten vielä ollutkaan kuollut, mutta ei mennyt juttelemaan. Häntä hävetti, että Peten tavarat lojuivat edelleen hänen nurkissaan.

Eräänä iltana Anssi katseli televisiota myöhään ja nukahti sohvalle. Hän havahtui särkyvän lasin ääneen. Kasvot turtana muovipussiin nojaamisesta. Televisio oli pimentynyt, asunto oli tavallistakin hämärämpi ja hengittäminen vaikeaa.

Joku nosti hänet vahvaan syleilyyn ja kantoi ikkunalle. Tuttuun myskinhajuun sekoittui savu. Yhdellä loikalla he olivat maassa, ja Anssi huomasi makaavansa nurmikolla. Kuu tuli esiin pilvien takaa ja katosi jälleen, mutta kaikkialla oli kumman valoisaa. Anssi yski ja yritti nousta istumaan, vahva koura painoi hänet makuulle.

”Lepää. On minun aikani kuolla”, joku murahti.

Anssi tarttui olentoa käsivarresta ja sormet ujuttautuivat kuin itsestään turkin ohi revenneen lihan alla piilevien viileiden metallirakenteiden sekaan. Hän veti kätensä pois ja huomasi tuijottavansa tuttuihin kellertäviin silmiin. Sitten Hukka oli kadonnut.

Palomiehet kiiruhtivat hyvässä järjestyksessä sammutustöissä. Pohjakerroksen pesula oli ilmiliekeissä, ja tuli oli ehtinyt jo ensimmäisen kerroksen asuntoon. Hukan asuntoon.

Anssi istui savuisessa yössä pää tyhjänä. Hän kaivoi taskuaan ja sai kännykän käteensä. Riina järkyttyi kuullessaan tulipalosta, kysyi ensimmäiseksi Peten tavaroista. He voisivat hakea ne, kun nyt olivat taas yhdessä.

Anssi katkaisi puhelun. Ihan sama. Hukka oli oikeassa, hän sentään eli. Anssi kävi makuulle

märälle nurmikolle ja katseli kuun piiloleikkiä savun ja vesihöyryn seassa, kuvitteli kuinka liekit hyväilivät sohvalle pesiytyneitä muovikasseja. Hän pureskeli hajamielisesti taskustaan löytämäänsä hammastikkua ja alkoi sitten laulaa.

Anssi kaivoi povitaskustaan rutistuneen kirjeen. Hän oli lukenut sen kymmeniä kertoja, joka kesä tapahtuneen jälkeen. Hukkaa epäiltiin jonkin aikaa tuhopoltosta, mutta mitään todisteita ei löytynyt. Ei edes ruumista, mutta ymmärsihän sen, ettei kukaan selviytyisi sellaisesta tulipalosta. Hukka oli kuollut, eläköön Hukka.

M e tapaamme vielä. Anna ajan kulua.
- Hukka

© Christine Thorel 2016

Hukan laulu: Tahdon olla sulle hyvin hellä, Juha "Watt" Vainio (san.) 1977

Christine Thorel (s. 1978) on tamperelainen kustannustoimittaja ja kääntäjä. Hän kirjoittaa huumoria vakavissaan ja vakavia juttuja pilke silmäkulmassa, eikä arastele hypellä genrestä toiseen, kunhan mukana on jotakin outoa. Thorelin esikoisromaani *Liskon häntä* ilmestyy Osuuskummalta syksyllä 2016.

TAIVAALLISTA MUSIIKKIA
SAARA HENRIKSSON

Alussa oli hiljaisuus. Sitten tyhjyydestä kantautui matala jyrinä. Aalto, konserton alkutahdit. Musiikki vyöryi eteenpäin ja loi universumin mennessään: galaksit ja aurinkokunnat, taivaan kehät, niillä seisovat enkelit ja demonit. Sävelet levisivät yhä kauemmas, yhä laajemmaksi avaruudeksi, kunnes lopulta ne vaimentuivat kohinaksi maailmankaikkeuden taustalle. Tähdet ja planeetat kiersivät radoillaan jäljitellen alkuperäistä harmoniaa.

Auditorion valot ovat kirkkaat ja mustassa, olkaimettomassa iltapuvussa on kuuma istua. Nuottiliuskojen marginaaleissa on hikiset sormenjäljet siinä, missä olen vapisevin käsin kiinnittänyt liuskat paikoilleen pyykkipojilla. April istuu vieressäni eikä näytä hikoilevan yhtään. Toivon, että hermostukseni ei tartu häneen. Kaikkien näiden vuosien jälkeen sama esiintymisjännitys: kämmenet ovat tahmeat, suu kuivuu, sydän pamppailee hurjasti.

Nuotit rapisevat, kun soittajat kääntävät sivua konserton osien välissä.

Esiviulistin niska punoittaa edessäni parin tuolirivin päässä. Hän oli valitsijana kamariorkesterin koesoitossa viime viikolla. He tarvitsivat kolmannen sellistin ja minä olin, kuten tavallisesti, työtä vailla. Mies istui ilmeettömänä paikoillaan koko koesoittoni ajan. Kun luulin jo, että pieleen meni, hän avasi suunsa ja sanoi naukuvalla äänellä, mainiota, suurenmoista. Hän kiitteli minua vielä ohjatessaan minut ulos huoneesta. Saisin aloittaa heti. Ehkä soitto sitten meni hyvin. Ainakin olen nyt tässä.

Kapellimestari johtaa katse alas luotuna. Frakki, pää ajeltu kaljuksi, tahtipuikko kädessä. Hänen asennossaan on jotakin heinäsiirkkamaista, aivan kuin hän olisi juuri ponnistamassa korokkeelta hyppyyn. Kutsun häntä mielessäni nimellä Patrick, koska en osaa lausua hänen puolalaista nimeään. Ainakin nimi kuulostaa puolalaiselta, koska se on täynnä konsonantteja, mutta en ole varma. En ole vielä puhunut hänen kanssaan henkilökohtaisesti. Asetan sellon paremmin jalkojeni väliin ja kohotan jousen.

Toinen osa. Oboe lurittaa soolon, kun sellot ja bassoviulut säestävät sitä musiikin säännöllisessä rytmissä. Yksinkertainen melodia hiipii kohti orkesterin keskustaa alttoviulujen ja viulujen liittyessä siihen mukaan. Patrick seisoo korokkeella ja johtaa. Se tapahtuu, orkesteri muuttuu yhdeksi organismiksi.

Soittajat lakkaavat olemasta yksilöitä, tärkeintä on yhteinen sointi. Patrick heiluttaa tahtipuukkoa täsmällisesti kuin kone. Hymy käy hänen suupielessään ensimmäisen variaation vaihtuessa seuraavaan. Hänen kalju päälakensa kiiltelee auditorion kuumissa valoissa.

Sali on täynnä. Kulttuurinnälkäinen bergeniläisyseisö tulee kuuntelemaan, vaikka vieraileva orkesteri olisi täysin tuntematon. Sivusilmällä näen, kuinka intendentti puikkelehtii salin perällä ja näyttää tyytyväiseltä. Patrick orkestereineen on pudonnut hänelle taivaasta. Ei kukaan meistä ollut kuullut orkesterista aikaisemmin. Koesoitto tuli täydellisenä yllätyksenä, mitään tietoa esityksistä ei siinä vaiheessa vielä ollut. Ja tämä tapahtui vasta pari viikkoa sitten. Viimeiset tahdit alkavat. Väsyttää, nuotit hyppivät viivastolla. Pääsen loppuun.

Konsertti on ohi.

Veri kohisee yhä korvissa, kun kävelen lavalta. Olen loppuun kulutettu, tyhjä. Muusikot keräävät päällysvaatteensa ja soittimensa, talo hiljenee. Kun lähdän, Patrick seisoo aulassa seinän kokoisen lasi-ikkunan ääressä ja katselee jotain, ehkä tähtiä. Toivotan Patrickille hyvää yötä ja hän heilauttaa kättään kääntämättä katsettaan. Kävelen hitaasti kapeaa jalkakäytävää tähyillen samalla ylöspäin. Mitä Patrick siellä näkee, en tiedä. Vaikka on kova pakkanen ja ilma kirkas, en kaupungin valoilta näe taivaalla yhtään mitään.

Kun saavun Kilroyhin, Jonas istuu nurkkapöydässä ja Ingvild nojailee baaritiskiön jutellen jonkun miekkosen kanssa. Ingvild löytäisi miesseuraa vaikka autiolta vuoren huipulta. Baarimikko tervehtii minua tavallisen ynseästi. Vien lasin suosiolla pöytään, sillä Ingvildillä ja nuorukaisella on juttu kesken. Jonasilla on edessään tiedelehti, jota hän selailee.

”Miten meni?” hän kysyy.

”Paremmiin kuin luulin. Bändi on loistava. Pelkään koko ajan, että ne tajuavat miten surkea olen ja potkaisevat minut pellolle.”

”Mitä soittitte tänään?”

”Ensimmäisen brandenburgilaisen.”

”Ah, Bachia.”

Hiljenemme molemmat hetkeksi. Minä ajattelen Bachia, Jonas luultavasti jotakin tiedelehdestä lukemaansa juttua. Hän tyhjentää lasinsa.

”Mukava paikka, kun täällä ei soiteta

taustamusiikkia”, hän sanoo. ”Ingvild ei kuulemma kestä musiikkia työpäivän jälkeen. Hän sanoi olevansa kurkkuaan myöten täynnä... no, ylipäätään Ingvild on aina kurkkuaan myöten täynnä.”

”Ei häntä näytä vaivaavan mikään nyt.”

Jonas ei vaivaudu hakemaan uutta tuoppia, hän sulkee lehden ja nojaa kädellä poskeensa. Ingvild istuu pöytäamme.

”Kuka tuo oli?” kysyn.

”Joku vain. Onneksi olkoon, ensimmäinen konsertti uudessa orkesterissa”, Ingvild sanoo ja kurkottaa halaamaan minua pöydän ylitse. Jonas pelastaa tyhjäät tuopit välistä otsaansa kurtistaen.

”Kiitos. Eipähän tarvinnut vielä pestautua pesemään ikkunoita”, sanon.

”Viidentoista asteen pakkasessa, ei sinua olisi kukaan ottanutkaan.”

Vilkaisen ulos. Bergen on muka Norjan kulttuurikeskus, paskan marjat, juntila jossa on tarpeeksi keskiluokkaa ylläpitämään oopperaa ja sinfoniaorkesteria. Kelvolliset muusikotkin ovat enimmäkseen ulkomaalaisia. Minä ja Ingvild olemme konservatoriomme ainoat muusikot, jotka työskentelevät kaupungissa.

”Parempi se kuin myydä sellonsa”, sanon omalle heijastukselleni ikkunasta.

Ingvild nyökkää baaritiskin suuntaan. ”Tilaatteko vielä jotain? Minua ei väsytä yhtään.”

Hän nappaa setelin kädestäni.

”Muistuta minua, miksi aina roikun muusikoiden kanssa”, Jonas sanoo.

”Koska sinulla ei ole muitakaan kavereita. Sinulla on tylsät jutut.”

”Te ette vain osaa arvostaa niitä.”

Jonas haukottelee.

”Anteeksi”, hän sanoo. ”Seuralla oli tähtitornissa avoimet ovet. Tiesitkö, että taivaalla oli supernova viime yönä? Se näkyi kaukoputkesta tosi hyvin siinä neljän aikaan aamulla. Lyön vetoa ettette edes tiedä, mikä supernova se oli.”

”Joku Idols-tähti?” arvaan.

Ingvild nauraa.

”Ei kun SN 2014 jn”, Jonas sanoo.

”Näit siis tähtiä viime yönä.”

Ingvild silittää Jonasin poskea.

”Päätä ei saisi kolhia, mutta jos se auttaa, minä tarjoan”, hän sanoo ja tilaa lisää olutta meille kaikille.

Näen unta. Istun orkesterissa tutulla paikalla, mutta soittajat ovat vieraita. Nuottitelineellä edessäni on täysin tuntematon kappale. Kohotan jousen ja soitan täydellisesti. Pelkään koko ajan, että lipsahdan ja muut tajuavat minun olevan väärässä biisissä, mutta musiikki jatkuu. Valot häikäisevät, ja kun näen jälleen selvästi, tajuan, että soittajat ovat muuttuneet paikoillaan kyyristeleviksi hyönteisiksi.

Aamun lehdessä on konsertin arvostelu sisäsivuilla. Maakuntalehden musiikkikriitikko kehuu, suorastaan ylistää esitystä ja Patrickin johtamista. ”Kamariorkesteri on pieni ihme”, ja: ”Kannattaa tulla kuuntelemaan kauempaakin”. Samassa lehdessä on kuin onkin myös juttu supernovasta. Tähtitieteellisen seuran puheenjohtaja kertoo, että se oli näkynyt erityisen hyvin pohjoisella taivaalla. Myöhemmin odotetaan myös tähdenlentoja. Ehkä kaupunkimme tarjoaa eksotiikkaa eurooppalaisille kapellimestaritähdille, ja siksi he tulevat tänne. Bachia revontulien alla.

Raahaan seloa puolityhjässä bussissa. Muut lähiön asukkaat ajavat maastureita, minulla ei ole varaa. Orkesterilaiset ovat ilmeisesti majoittuneet kaupungin keskustaan, koska parkkipaikka on puoliksi tyhjiään. Keskustassa on joka paikkaan lyhyt välimatka, Patrickin hotellilta on vain pari askelta hänen vuokraamaansa konserttisaliin. Olen ajoissa, jo toista viikkoa. Onnittelen itseäni. Kannatti virittää kaksi herätyskelloa soimaan.

Tervehdin Aprilia ja nyökkäilen sinne ja tänne, en tunne ketään vielä kovin hyvin. Edessäni istuvalla alttoviulistilla on yllään punainen kashmirneule. Se näyttää pehmeältä, on lähellä etten ojenna kättäni tunnustellakseni kangasta. Orkesterilaiset ovat kovin kohteliaita, kaikki vähän vanhempia kuin minä. Naisia on suunnilleen yhtä paljon kuin miehiä. Takanani basistit keskustelevat keskenään englanniksi. Patrick naputtaa tikulla nuottitelineeseen.

”Kevätkauden lopuksi harjoitteleme Bachin h-mollimessun. Soitamme brandenburgilaiset järjestyksessä yhdestä kuuteen, sitten huipennus. Teokset ovat tuttuja, mutta esitämme ne vähän uudella tavalla”, Patrick sanoo ja hymyilee. Hän hymyilee paljon, ilman näkyvää syytä.

”Uudella tavalla” tarkoittaa, että esitämme konsertot vähän eri soitinkokoonpanoille sovitettuina. Patrick on

ilmeisesti tehnyt uudet orkesterisovitukset itse. Hän perustelee sitä sillä, että Bach itse pyrki sovittamaan konsertot niin, että ne sopivat mahdollisimman hyvin erilaisille orkestereille. Nyt kakkosen nokkahuilusoolo esitetään poikkihuilulla, ja niin edelleen. Patrick ilmeisesti pitää poikkihuilusta. Hän on hauskanäköinen, sileä pää säännöllisen muotoinen kuin kananmuna. Silmissä sama määrätietoinen katse kuin eilen illalla konsertissa. Sama se, vaikka yleensä kauden ohjelmat ilmoitetaan vähintään puoli vuotta etukäteen. Nyt tehdään asiat toisin.

Aloitamme. Vasta kesken kappaleen huomaan, että orkesterissa on uusia soittajia. Punapaitainen alttoviulisti ei istunut edessäni vielä eilen. Muistan varmaan väärin, mutta toinen basisteista näyttää tänään soittavan harppua. Olen toivoton muistamaan ihmisten nimiä ja kasvoja. Soittajia on kuitenkin kaksikymmentä, ei sellaisen joukon nimiä ja kasvoja opi kovin nopeasti. Mutta osien välissä vilkaisen taakseni ja katson tarkemmin: kyllä, olen varma, että hän on sama mies. Tai sitten monet miehet orkesterissa vain näyttävät liian samalta. En uskalla enää katsella sivuilleni. Epätavallista nähdä miehen soittavan harppua.

Kaikki seuraavat Patrickin käden ja vartalon liikkeitä, hänen ilmeitään herpaantumatta. Me olemme alus, Patrick on kapteeni. Musiikki on meri, tai tähdet. Soitamme ja musiikin huippukohdassa näen kuin välähdyksenä tumman veden pinnan, punertavan kuunsirpin ja tähdet, jotka ovat eri asennossa kuin täällä. Ne liikkuvat, lähestyvät veden pintaa. Sitten näky katoaa.

Päivät kuluvat. Pakkanen pysyttelee lahdella ja viima lakaisee kaupungin katuja. Harjoittelemme, ja päivä päivältä epäilykseni vahvistuvat. Muusikot vaihtavat eri soitinryhmistä toisiin. Pahinta on se, että kaikki ovat täydellisiä, kerta kaikkiaan briljantteja. Onneksi minulle ei ole ehdotettu siirtoa. En ole viitsinyt mainita asiasta Ingvildille mitään, hän ei uskoisi minua.

En tiedä, miten vaihto edes tapahtuu. Soittajia myös katoaa. Ketään ei julkisesti eroteta, mutta luultavasti näin on tapahtunut. Patrick on hyvin tiukka. Pelkään joka aamu, kun raahaudun konserttisalin raskaista ovista selloineni sisään. En ymmärrä miksi minä edes kelpaan näille. Mutta Patrick ei näytä huomaavan

epävarmuuttani. Muutenkin hän puhuu minulle aina hyvin ystävällisesti, hänessä ei ole jälkeäkään niistä kapellimestarien ikävistä elkeistä, joihin olen tottunut, megalomaniaa lukuunottamatta.

Opiskelijoita istuu kuuntelemassa harjoituksia. Harjoituksiin lippuja myydään halvemmalla, Patrickin idea sekin. Patrick tutkii intendentin kanssa konserttisarjan mainosjulisteita. Hän on kumartunut pöydän yläpuolelle ja mumisee keskittyneesti. Intendentti on yrittänyt ylipuhua Patrickia esittämään jotain muutakin kuin Bachia, mutta Patrick pysyy kannassaan. Ohjelma näyttää houkuttelevan yleisöä näinkin, pääkaupungista saakka.

Patrickin mukaan olisimme parempi orkesteri, jos voisimme tehdä enemmän yhteistyötä eri taiteilijoiden kanssa. Intendentti yrittää hankkia meille solisteja muualta Euroopasta h-mollimessua varten. Patrick pudottelee nimiä, hän on omaksunut vauhdilla tietoa, jolla on paikannut ne uskomattomat aukot, joita hänellä on tämän maan musiikkielämästä. Satuin kuulemaan, kun hän keskusteli edellisenä iltana intendentin kanssa eikä tunnistanut sinfoniaorkesterin johtajaa Borista, Ingvildin pomoa. En ollut uskoa korviani. Boriksen tuntevat kaikki.

Seuraavana iltana on taas täysi sali. Näyttää, että yleisöä riittää jatkossakin, joten talo on nyt vuokrattu koko kevääksi. Konserttisalissa ei ole paljon istumapaikkoja, mutta lavalla on tilaa tarpeeksi ja akustiikka on erinomainen.

Patrick piiskaa meitä yhä parempiin suorituksiin. Harjoitukset alkavat varhain aamulla. Lounastauko on peruutettu ja joudumme syömään eväät salissa. Soittajat keräävät nuotteja ja aukovat eväsrasioitaan. April hieroo vieressä kämmentään ja verryttelee sormiaan.

”Tänään on palkkapäivä. Haluatko lähteä kaupungille?” kysyn.

”Mitä ajattelit tehdä?” hän kysyy.

”Käyn varmaan ostoksilla ja tapaan pari kaveriani”, sanon.

”Minun täytyy harjoitella.”

”Niin, tietenkin. Kaikki täällä ovat niin omistautuneita.”

”Patrickin kanssa oppii.”

”Ilmeisesti”, sanon ja väistän basistia, joka kävelee edestämme omalle paikalleen. Basistit takanamme keskustelevat tsekiksi, tai siltä se ainakin kuulostaa.

”Patrick ei ainakaan yritä koko ajan iskeä orkesterin

naisia niin kuin eräs toinen kapellimestari tässä kaupungissa”, jatkan.

Tarkoituksenani oli heittää kevyt kommentti, mutta April tuijottaa minua ilmeettömästi kuin ei ymmärtäisi mitään.

Kävelen yksikseni kaupungille ja mietin, miksi Bach. Ja miksi minä välitän, jos kerran olen yhtä kelvoton muusikko kuin uskottelen olevani. Kopernikus aikanaan ihaili antiikin tiedemiesten teoriaa sfäärien musiikista. Eri planeettojen radat soivat hänen mielestään kolmeoktaavisessa sävelasteikossa lyyran kielen tavoin. Keskiajan mystikot uskoivat, että ne vastasivat enkelikuorojen musiikkia. Taivaallista musiikkia, sitä Bachkin tavoitteli. Tai sitten hän vain ansaitsi leipäänsä Tuomas-kirkon kanttorina, muusikkona niin kuin minäkin.

Kahvilan pöydässä väittelen taas Jonaksen kanssa. Muotiliikkeen kassissa tuolin vieressä on vihreä mekko, jonka ostin vaikka väri ei ole aivan sellainen kuin haluaisin. Nappasin sen kaupan rekiltä vaimentaakseni nalkuttavan tunteen takaraivossani. Joko Patrick ja koko orkesteri ovat vain niin kaukana minun yläpuolellani taiteilijoina ja muusikkoina tai sitten koko porukassa on vain jotakin tosi outoa.

Jonaksen mielestä ihmiskunnan pitäisi määrätietoisemmin pyrkiä avaruuteen. Minä en ole niinkään varma. Hän perustelee, että kun opimme liikkumaan lähellä valon nopeutta, voimme palata takaisin ja kaikki on muuttunut.

”Ärsyttävät sukulaiset ovat kuolleet. Kaverit voisimme ottaa mukaan”, hän sanoo.

”Jos se on mahdollista, eikö ole todennäköistä, että jokin avaruuden muukalaislaji on oppinut sen aikaisemmin?” minä kysyn. ”Jos he ovat oppineet, he voivat opettaa sen meille. Meidän ei tarvitse kuin odottaa, että he vaivautuvat tänne saakka.”

Jonas ei näytä vakuuttuneelta.

”Jos maapallon ulkopuolista älyä on olemassa, se poikkeaa niin paljon tuntemastamme, että he tuskin ovat kiinnostuneet olemaan tekemisissä meidän kanssamme. Ihminen joutuu löytämään oman tiensä avaruuteen itse.”

”Tiedä häntä”, sanon.

”Ilonpilaaja”, Jonas sanoo, mutta piristyy sitten. ”Luin tänään jotain, josta takuulla pidät. Yksi tiedemies, Lewis Thomas olisi halunnut, että maan

ulkopuoliseen älyyn yritettäisiin ottaa yhteyttä Bachin musiikin kautta. Hänestä Bach edusti parasta, mitä ihmiskunta on tuottanut”, hän sanoo.

En jaksa kuin nyökätä. Vikaostos harmittaa minua ja käsivarsia särkee.

”Ehkä avaruusolennot palaavat ajassa taaksepäin tapaamaan säveltäjää”, minä sanon.

”Ehkä ne joutuvat palaamaan ajassa taaksepäin nähdäkseen ihmisen ylipäättään.”

”Miten niin?”

”Sitten kun Voyagerit tai muut luotaimet saavuttavat lähimmät tähdet, ihmiskunta on tuhoutunut jo aikapäiviä sitten”, Jonas sanoo. ”Jos maapallon ulkopuolinen äly vierailisi täällä, he olisivat luultavasti kiinnostuneempia meidän taiteestamme kuin tieteestä tai teknologiasta. He olisivat meitä niin paljon edellä, kun kerran pääsisivät tänne saakka. Bach tai joku muu barokkisäveltäjä voisi olla heidän mieleensä, koska se on niin säännöllistä ja harmonista.”

”Lady Gaga ei niinkään”, sanoo Ingvild ja romahtaa tuoliin vieressäni.

”Mitä löysit?” kysyn.

”Katsopa näitä”, Ingvild sanoo ja vilauttaa kassista punaisia rintsikoita Jonasia ärsyttääkseen. ”Puhutaanpa siitä Patrickista. Mistä se olikaan kotoisin?”

”Jostain Itä-Euroopasta hän on kotoisin, en ole kehdannut kysyä, mistä”, sanon ja hieron kipeää rannettani.

”Jälleen yksi Bach-intoilija, niitähän riittää. Bach on mahtava, mutta rajansa kaikella. Ihmisistä tulee pakostakin outoja, jos he uppoutuvat liikaa Bachiin.”

”Niin.”

”Psykopaatteja kaikki kapellimestarit. Mutta hei, ajattele hyviä puolia. Soitat upeasti, paremmin kuin ennen.”

Ingvild pitää pienen tauon ja sanoo sitten hiljempaa: ”Suurin mysteeri täällä on se, miksi se Patrick juoksee vapaalla jalalla. Missä tahansa orkesterissa rivi naisia olisi jo yrittänyt pyydystää häntä. Tule vaikka katsomaan meidän harjoituksia. Jos minä soittaisin teillä....”

”Kiitos, Ingvild, riittää.”

”Ole hyvä vain.”

Nojaan pöytään ja huokaan. Itse olen aina vähän epäillyt Johan Sebastian Bachia. Jos jokin musiikki voi kohottaa ihmisenä olemisen korkeammalle tasolle, sen on oltava Bachia. Mutta onko se sitten totuudenmukainen kuva ihmisestä, en tiedä. Mistä sen

tietää, mitä hän on tavoitellut. Yhtä hyvin Bachia itseään voisi pitää todisteena vieraasta älystä.

Patrick saapuu aamulla orkesterin eteen suihkunraikkaana. Vaikka hänellä ei ole hiuksia jotka kastuisivat, hän tuoksuu hieman erilaiselta. Ohuen mustan villapaidan alta erottuvat hoikat, lihaksikkaat käsivarret. Minun täytyy kerätä ajatukseni.

April on siirtynyt soittamaan bassoviulua. Kukaan ei näe siinä mitään ihmeellistä enkä minä uskalla kysyä mitään. Harjoitukset jatkuvat. Patrick piiskaa meitä kovempiin suorituksiin. Korvissani soi ja joka ikistä lihasta kehossani särkee. Tämä on hullujenhuone ja painajainen. Musiikki vain on niin upeaa, että minun on pakko pysytellä mukana. En halua enää elää ilman tätä musiikkia.

Törmään Patrickiin, kun olen menossa kotiin nukkumaan muutamaksi tunniksi. Hiukseni ovat sekaisin ja minulla on sama paitapusero ylläni kolmatta päivää. Kaikki muut ovat niin kurinalaisia ulkonäköä myöten, hiussuortuvakaan ei pääse karkuun edessä istuvan alttoviulistin nutturasta. Minua hävettää kävellä Patrickin eteen sellaisena, mutta hän ei tuntunut välittävän. Hän ei näytä yhtään väsyneeltä vaan kysyy, tapaammeko huomenna. Luulen hänen tarkoittavan harjoituksia ja vastaan ”kyllä”. Vasta myöhemmin ymmärrän, että hän halusikin minun tapaavan hänet käytävällä. Joko hän on hyvin salaileva luonne tai sitten hänelle ei vain tule mieleen pyytää minua kahville.

Kävelen työpaikalle aamuhämärissä. Vuonolta kousee usvaa, kun ylitän sillan. Funikulaarin valot tuikkivat vuoren rinteellä. Autot ja talojen ääriviivat katoavat. Näen tyynen merenpinnan, kuun ja tähdet, violetin auringonnousun. Veden pinnasta kuvastuva maisema näyttää vanhalta kuin se heijastuisi vuosimiljoonien takaa. Sitten supernova räjähtää lahden ylle ja horisonttiin aukeaa repeämä. Valo välähtää ja räpyttelen silmiäni. Usva hälvenee ja maisema on palannut ennalleen: tuomiokirkon torni, ohitse vyöryvät bussit. Vähällä on, etten horjahda ohiajavan maasturin alle.

Ennen harjoitusten alkua salakuuntelen alttoviulisteja edessäni. Joko vainoharhaisuuteni on saamassa minusta voiton, tai sitten he todella vain jäljittelevät kevyttä keskustelua. Lauseet eivät liity

toisiinsa mitenkään ja ne alkavat mistä sattuu tai loppuvat kesken: mitenkäs tänään, huono ilma, joko luit sen. Luit minkä?

Illalla teen kokeen. Kävelen Patrickin eteen käytävällä ja suutelen häntä suoraan suulle. Hän näyttää hämmästyneeltä, mutta ei pahastu. Hän ei kuitenkaan seuraa minua, kun kävelen pois. Olen varmaan menettämässä järkeni.

Lounastunnilla kiipeän korokkeelle, johon Patrick Lon jättänyt partituurin. Aina ennen hän on kerännyt nuotit mukaansa ja työntänyt ne suureen salkkuunsa, mutta nyt hän on jättänyt ne telineelle. Tuijotan nuottiliuskoja, jotka hän on jättänyt minun nähtäväkseni tarkoituksella. Niin sen täytyy olla, sillä hän tietää, että lounastunnilla minä ainoana soittajana jään harjoittelemaan saliin.

Partituuria koristavat kirkkaat punaisen, oranssin ja sinisen sävyt. Loistavat värit ovat luultavasti kalpeita jäljitelmiä siitä mitä hän näkee tai tuntee. Näin hän johtaa. En olisi yllättynyt, vaikka hän ei kuulisi musiikkia ollenkaan, vaan ainoastaan näkisi sen erilaisina väreinä. Vain synestesian lopputulos on meidän kuultavissamme. Hipsin alas korokkeelta ja istun paikoilleni odottamaan, että sydämeni jyske tasaantuisi.

Kun harjoitukset jatkuvat, Patrick ei vilkaisekaan minuun. Tiedän, että hän tietää.

Illalla hän seuraa minua, eikä se ole minusta tippaakaan outoa. Hän kävelee minun kanssani kotiin. Suutelee minua poskelle taloni edessä, kuten on epäilemättä nähnyt tehtävän jossakin, ehkä filmissä. En halua luottaa liian pitkälle hyvään onneeni vaan päätän toimia, raahaan hänet sisään ja hän vain nauraa. Viiniä hän ei huoli. Hän ei tee yritystäkään vietellä minua, mutta ei vastusta minun lähentymispyrkimyksiäni. Hän on iloisempi, ihmismäisempi.

”Minä opin”, hän sanoo kuin lukisi ajatukseni.

Ehkä hän lukeekin. Juuri nyt en usko omiin aisteihini. Riisumme kaikki vaatteet ja käymme kapealle vuoteelle. Vartaloani hän tutkii ennemminkin uteliaasti kuin kiihkeästi. Hänellä on kyky olla hyvin hellä, se johtuu varmaan musiikista. Hän sanoo, että minä olen kuin musiikkia. Hän nostaa syliinsä minut kahareisin istumaan. Suljen silmät ja katoan itseltäni.

Seuraava päivä kulkee kuin sumussa. Olemme Skävelleet Patrickin kanssa yhdessä työpaikalle, mutta harjoituksissa hän on yhtä säälimätön johtaja kuin aina ennenkin. Normaali katumuksen tunteet, pitikö minun taas ja juuri pomon kanssa, eikö minulla ole mitään itsesuojeluvaistoa?

Illalla livahdan suoraan harjoituksista baariin ennen kuin Patrick ehtii sanoa mitään. Jonas ja Ingvild ovat viimeinen ankkuri, joka minulla on normaaliin elämään. Istun tutussa pöydässä ja kuuntelen heidän juttujaan kuin tarkkailisin itseäni ulkopuolelta. Jonas on menettänyt kiinnostuksensa avaruusmatkailuun. Hänellä on uusi suosikkiteoria.

”Tiesittekö, että maailmankaikkeus on hologrammi? Olemme heijastus pallomaisen maailmankaikkeuden reunoilta. Sisäkkäisiä maailmankaikkeuksia voi olla vaikka millä mitalla.”

”Eikö sinulla ole tyttöystävää, jota kiusata?” Ingvild kysyy.

”Ei minua haittaa”, minä sanon. ”Jatka.”

”Sillä tavalla tähtien välinen matkustaminen ei ole niin kiireellistä. Voimme saada tietoa toisista tähtijärjestelmistä ilman, että kokonaisten sukupolvien ajan pitäisi matkustaa tyhjiydessä.”

”Eihän se nyt ole sama asia”, Ingvild sanoo.

”Emmehän me silloin pääse mihinkään täältä kurjalta pallolta. En tajua, miksi suostun puhumaan koko asiasta. Onko kumpikaan teistä nähnyt hyviä elokuvia viimeaikoina?”

”Eikö se tarkoita silloin vain sitä, että olemme heijastusta itsekin, sen vankeja?” kysyn.

”Mutta jokin muu laji voisi olla olemassa useassa ulottuvuudessa samanaikaisesti”, Jonas sanoo.

”Minä menen nyt”, Ingvild sanoo, mutta ei liiku paikaltaan.

”Itse asiassa minulla on teoria”, sanon.

Selvitän kurkkuani.

”Se tuli minulle mieleen siitä, mitä sanoit.

Soittajat ovat olemassa eri tavalla kuin me, toisessa ulottuvuudessa. He ovat osa projektiota, joka näyttää orkesterilta.”

”Tuota noin”, sanoo Jonas.

”Musiikki on värähtelyä, eikö? Se näyttäytyy heille värin eri aallonpituuksina, ei ääniaaltoina. He ylittävät tähtienväliset etäisyydet omassa universumissaan muuttamalla soinnin valoksi. He etsivät täydellistä harmoniaa, vasta siten he pääsevät ylittämään

ulottuvuuksien välisen rajan”, sanon.

Ingvild henkäisee.

”Mahtavaa. Patrick on nero.”

”Ingvild, älä viitsi. Olen tosissani.”

”Mitä siellä bändissä oikein tapahtuu?” Ingvild kysyy.

”Se... käy järkeen”, sanon.

”Totuus”, vaatii Ingvild.

”Menin sänkyyn hänen kanssaan.”

Ingvild riemastuu.

”Sitten et päästä sitä pakoon, vaan menet perään.

Marsiin tai minne ne olivatkaan menossa”, hän sanoo.

”Ainakaan et soita konsertissa huomenna. Olet yllirasittunut, tarvitset lepoa”, Jonas sanoo jyrkästi.

”Pyydä sairauslomaa.”

”Varmasti soitan. Hän tarvitsee minua.”

Jonas näyttää paheksuvalta, mutta Ingvild puristaa kättäni.

”Minä tiedän, että pystyt siihen.”

Otan vastaan hänen rohkaisunsa, vaikka tiedän, ettei Ingvild tarkoita sitä mitä aion tehdä. Hän on minun paras ystäväni ja niin väärässä.

Alussa oli hiljaisuus. Istun hievahtamatta paikallani lavalla. Kuoro seisoo valmiina, kapellimestarin koroke tyhjä.

Näin se on: Mestarit eivät loihtineet teoksiaan tyhjiydestä. Sinfoniat ja konsertot noudattavat keskenään samoja lakeja ja samaa harmoniaa, rakentuvat toistensa varaan kuin aurinkokunnat ja kiertoradat. Ei musiikki ole inhimillistä, vaan säveltäjät seuraavat musiikin sääntöjä. Ei luonnossa ja maailmankaikkeudessa ole mahdollista synnyttää sellaista, mitä siellä ei ole ennestään ollut.

Universumin laajeneminen jatkui, valo kulki matkallaan vuosimiljoonia. Lopulta avaruuteen aukeni railo ja joukko taivaallisia olentoja universumin alkuajoilta putosi siihen. Patrick saapuu paikalleen. Aplodit. Hiljaisuus. Musiikki.

Oboe aloittaa, yksinkertainen teema kuin kansanlaulu. Viulut liittyvät mukaan variaatioon. Sähköinen virtaus kulkee meidän kaikkien lävitse. Ääni resonoi kallonpohjassa saakka. Olen soittanut tämän kappaleen harjoituksissa lukuisia kertoja, silti se kuulostaa uudelta, tuoreelta. Soitan itseni ulkopuolella, ajattelemta, vaistomaisesti. Seuraan Patrickin käden liikkeitä, kohoan niiden mukana hitaasti ilmaan.

Kuoro aloittaa viimeisen koraalin. Aika hidastuu.

Valot kirkastuvat ja sali häviää ympäriltä. Patrick on sulkenut silmänsä. Näen vuosituhansien ajan matkustavat sävelet, tähtien syttyvän ja sammuvan, sävelen matkustavan kohti toista universumien halki. Patrickin heiluttavan tahtipuiikkoaan. Itseni heidän keskellään; loistavien, kimmeltävien hyönteisten, jotka nousevat lentoon soitintensa takaa.

© Saara Henriksson 2016

Kirjoittajasta

Saara Henriksson on tamperelainen kirjailija ja toimittaja. Musiikki on hänelle harrastus ja elämän suola. Hän on aikaisemmin käsitellyt klassista musiikkia esikoisromaanissaan Moby Doll (2011) sekä pop-musiikkia novellissaan Musiikkia, meren vaahtoa (Ursula 2/2012, julkaistu kirjailijanimellä Monique N.). Henriksson myös laulaa mielellään, mutta kerran aloitettuaan häntä on vaikea saada lopettamaan.

Saatesanat:

“Elämä kirjallisuuden keskellä tuntuu joskus kuin soittaisi orkesterissa, jonka muut jäsenet ovat toisesta maailmasta. Sanojen avaruus huikaisee ja joskus jättää myös pyörälle päästään. Vaikka miten paljon harjoittelisin, en koskaan tule olemaan yhtä hyvä kuin nerot edelläni. Tämä novelli on kunnianosoitukseni tähdille - ja rakkauskirje Johan Sebastianille.”